

Montreālas Latviešu
Biedrības

ZIŅOTĀJS

ISSN 0227 - 2423

1999. GADA APRĪLIS

MONTREALA, KVEBEKĀ

51. GADA GĀJUMS

NR. 4. (601.)

JAUNS KARŠ EIROPĀ

23. martā kāds Montrealas latviešu sabiedriskais darbinieks bija gatavs saderēt, ka NATO nebumbos Serbiju. Viņš bija par to pavisam pārliecināts. Tomēr - jau nākamajā dienā sākās bumbošana. Ja derības būtu notikušas, viņš tās būtu zaudējis. Tā bumbošana pieņemtas spēkā, plašumā un ieiet no vienas fazes otrā. Ja sākumā bija paredzēti uzbrukumi tikai militārām novietnēm, tad tagad jau uzbrūk serbu tankiem. Ja sākumā bija cerība, ka serbu prezidents meklēs sarunas pēc dažu dienu ilga bumbu lietus, šobrīd jau runā, ka šāda bumbošana varētu ilgt vairākas nedēļas un iespējama pat karaspēka darbība. Nākamajā dienā pēc pirmās bumbošanas, Krievijas prezidents B. Jeļcins draudēja ar dažādām pretakcijām, bet tagad apklusis un pat ved ekonomiskas sarunas ar rietumiem. Pat aizsūtījis ministru prezidentu Primakovu un Belgadi it kā panākt atjaunotu miera sarunu uzsākšanu. Ja mums, baltiešiem, pavisam bistama likās jaunā situācija Eiropā, šobrīd varam mazliet atelpot. Bet klusēšanas laiks nav vēl nekāda garantija tam, ka krievi neizgudros kādu jaunu gājieni ar negaidītām sekām. NATO sabiedrotie tomēr no sava uzbrukuma neatsakās.

Starplaikā serbu prezidents Miloševićs turpina kosoviešu iznīcināšanu un piespiež tos atstāt savas iedzīves un mukt uz kaimiņu zemēm, lai paglābtos no iznīcības. Pastarpām slepkavo, dedzina un laupa, iekārto koncentrācijas nometnes un lieto vietējos iedzīvotājus kā aizsegu kara laukā. Protams, serbi visu to noliedz, kamēr NATO ļaudis saka, ka šādu vardarbību nevar pieļaut, un tādēļ bumbošana jāturpina un pat jāpaaugstina. Apvairo Miloševiću kara noziedzībā un piedraud ar tiesu. Televīzijas ziņas ir pilnas kara vēstīm un dažādām ainām no Kosovas un Maķedonijas, Montenegro un Albānijas. Speciālisti mēģina zīlēt, kad šis karš varētu beigties, bet tiem grūti izšķirties par iespējamo gala rezultātu.

Pret karu pašu mājās plaši un neganti protestē serbi dažādās pasaules malās, ieskaitot ASV un Kanadu. Bieži šis demonstrācijas izvēršas vardarbīgas. Tiek dedzināti, tiek sīti logi. Ir ievainotie gan policistu, gan demonstrētāju starpā, pat upuri. Jauns sava veida terrors, kādu diplomāti, droši vien, nebija sagaidījuši. Demonstrētāji pārmet NATO nelikumīgu uzbrukumu, sauc tās vadību par kara kurinātājiem, par nacistiem un daudz dažādos citos vārdos. Pēkšņi Rietumu zemes nonākušas negaidītā degpunktā, kas nav patīkams un kas rada dažādas bažas. Acimredzot, serbi, tāpat kā irākieši, ir rūpīgi gatavojušies kara stāvoklim un izmanto to saviem politiskajiem nodomiem. Tādēļ tie nav parakstījuši ieteikto miera līgumu, jo paredzējuši, ka konflikta rezultātā tiem būs lielāka izdevība izrēķināties ar kosoviešiem (albāņiem).

Cilvēku prāti ir iekarsuši. Karš Eiropā šķiet kā Dieva lāsts, kas nesīs vairāk posta, kā labuma. Uz to ar bažām raugās visas Baltijas valstis, jo to aizsardzība vēl nebūt nav nodrošināta. Latvija ieņēmusi neitrālu nostāju. Pārmācīšana, metot bumbas un raidot militārās raķetes, tām šķiet bistama lieta.

Ir grūti izskaidrot, kā šāda traģēdija var norisināties modernajā pasaulē, kā var notikt tādas netaisnības un cilvēku tiesību neievērošana pašā Eiropas sirdī. Simtiem tūkstošu cilvēku ir izdzīti no savām mājām, kas ir izlaupītas, sagrautas vai nodedzinātas. To liela daļa nonākusi nabadzīgajā Albānijā, kas pati ar sevi netiek galā. Neviena no lielajām rietumu demokrātijām vēl nav piedāvājusi tos uzņemt savās zemēs. Nav brīnums, ka tik daudz dzirdam netaisnības vārdu.

Jaunais karš ir panācis to, ka serbi runā visi kā viens, jo to nacionālisms atradis izpausmi, kas viņus vieno. Vieno, vienalga, kur arī pasaulē tie nebūtu. Un te viņiem palīdz visi pasaules sazināšanās līdzekļi, kuŗos karš apskatīts no visām pusēm, kuŗos par un pret izsakās visdažādākie ļaudis.

Izrēķināšanās esot neganta. Kādreizējie politiskie pretinieki tiek nošauti vai citādi iznīcināti. Blakus armijai un policijai darbojas vēl īpašas komandas un iznīcības patruļas. Pierādījumus dabūt grūti. Vienīgā liecība blakus foto uzņēmumiem un oficiālajiem ziņojumiem ir bēgļu stāsti, kas pilni visdrāmatiskāko notikumu. Un to skaits sasniedzis 4,000 stundā, kopskaitā vairāk kā pusmiljonu! Un pēdējais cipars turpina augt. Drīz tas varētu sasniegt gandrīz pusi no Kosovo pilsoņu skaita. Šis milzīgais cipars ir apliecinājums tam, kādā nelaimē nonākusi Eiropa. Un tajā tai būs jāpavada vēl labs laiks.

Bīstamākais ir tas, ka šis nepārskatāmais konflikts varētu izvērsties plašumā un novest pie jauna pasaules kara. Tādēļ jācer, ka gudrībai un saprātam būs sava teikšana un ka radīsies atrisinājums, kas atnesīs pamieru. Vajadzība ir liela un steidzīga. Serbu draugi - krievi, ASV mudināti, grib nākt talkā. Ko viņi saka Miloševićam slepenībā, tas nav zināms. Ja viņi tomēr panāktu, ka viņš patiesi pārtrauktu "asiņu tīrīšanu" Kosovā un būtu ar mieru piedalīties jaunās sarunās, tas varētu būt labs sākums. Vai tas tā notiks, tas ir pavisam cits jautājums.

Drāmatiskajos notikumos varam saskatīt kādu nozīmīgu faktoru, proti, to, ko var radīt pārmērīga "savu interešu" aizstāvēšana. Tā var novest pie apstākļiem, kas nes iznīcību un postu. Tiem, kas tajos aizgājuši nāvē, nekāds atrisinājums neko vairs nedos. Tiem, kuŗu dzīves ir citu izpostītas, nekad nebūs labs prāts uz tiem, kas izmantojuši vardarbību, lai panāktu savu. Un tā šis nežēlības riņķis atspēlējas no paaudzes uz paaudzi, jo tajā nav ne nieka no cilvēcības. Un šo "savu interešu", kuŗas ir tik dažādas, aizstāvēšana par katru cenu atrodama tik daudz vietās, ka jādrebinās, kādas nākotnes sadursmes nevarētu notikt jeb kuŗā pasaules malā. Cilvēcībai būtu jāstāv visam tam pāri. Diplomātijai būtu jānodrošina cilvēcība, bet tā to nespēj un jārūnā ir ieročiem, kas to vienkārši iznīcina.

Pirms desmit gadiem nevarējām vēl isti paredzēt Latvijas neatkarības atgūšanu, bet tā nāca. Pavisam grūti bija iedomāties, kā tas varētu notikt bez kara, pasaules kara. Un tagad - tradicionālajos Balkānos - drauds ir patiesšādam karam. Modernie kara ieroči varētu pārliecināt Miloševiću cīkstīšanās pārtraukt, jo zaudējumi Dienvidslāvijai nav niecīgi, kamēr kosoviešiem tie ir drausmīgi. Zaudējumi arī ir NATO un Rietumu valstīm. Pēdējām jāmeklē līdzekļi palīdzībai bēgļiem (Kanada tikko šim mērķim atvēlējusi 10 miljonu dolāru!). Un ja nu sakām, ka demokrātiskā sistēma ir lēna un nespēj izšķirties, tā tomēr kādreiz nāk pie slēdzieniem un rīcības, kuŗai pretinieki nav ticējuši. No Dienvidslāvijas nāk ziņa, ka Miloševićs neesot ticējis, ka NATO patiešām uzsāks militāro akciju pret viņa nelmaldīgajiem uzskatiem. Ja nu kādu izaicina līdz galam, kā notikumi rāda, var notikt neparedzētais un pat sākties karš modernajā Eiropā, kur, pēc mūsu ieskatiem, valda civilizācija, intelekts, kultūra. Katrā ziņā vairāk kā mūsu lielā austrumu kaimiņa imperijā, kas nonākusi citādā postāžā - saimnieciskā sabrukumā un badā.

Lieldienu laiks šogad izrādījies pavisam baismīgs. Klusajā nedēļā miera vietā runā modernie kara ieroči - bez žēlastības. Cerēsim un lūgsim, lai Lieldienu rīts atnāktu ar gaismu un cerību. □

"MIGLĀ ASARO LOGS..."

Rūpīgi izgludināto, pēc rudens smaržojošo vejas kauzīti izvietodama skapī pa plauktiem, Azanda rūgti pasmaida - cik maza tā kļuvusi salīdzinājumā ar agrāk pārmazgātajiem drēbju kalniem! Abas meitenes savu sievišķīgo garderobi nu jau kopj pašas, un Kārļa krekli... To vien bija puse no lielā vejas lēruma! Agrāk Azandai patika, ka tie kā dažādi karogi plivinājās pāri Jaunpils pļavai ezermalā līdzās akmens mūriem un torņiem: priecīgi rūtainie - darbā velkamie, dažādu nokrāsu - uzvalkiem pieskaņotie un latviski baltie - piektdienas un sestdienas vakarā pasniedzamie. Ko šodien atcerēties? To, cik zilās ir Kārļa acis virs tāda zila krekla? Cik spoži mirdz viņa agrī nosirmojušie mati - ar sestdienas kreklu vienā baltumā? Labāk vispār neatcerēties! Aizmirst! Nedomāt, kā tos pāris līdzpaņemtos nu viņš pats mazgā. Bet varbūt pats nē?

Skapja durvis aizveras, žēli iečikstēdamās. Vai vēl kāda skaņa nenāca šurp no durvju puses? Tā vien likās, ka ievaidējās pils koka kāpnes zem smāga kāpēja soļiem... Nē. Klusums. Tikai vējš, pāri laukiem ieskrējies, iesitas trešā stāva lielajos logos, tikai jumta skārds grabinājas kaut kur pavisam tuvu. Un atkal kāda skaņa liek satrūkties. Pagriezies tās virzienā, Azanda redz, ka vējš ietriecis logā kļavas lapu un tā kā plauksta ar dzelteniem pirkstiem, ar tumši iezīmētām liktens līnijām pieplakusi stiklam.

"Nu, tad nu gan - līdz pils trešajam stāvam vējš tevi uznesis!" viņa izbrīnījies atveļ logu, un lapa atkrit uz palodzes. Piespiedusi vēso rudens sveicienu pie vaiga, viņa pamet acis uz pulksteni. Septiņi. Lai atbrīvotos no divainās sajūtas, ka bez viņas it kā vēl kāds ir lielajā, tukšajā dzīvoklī, Azanda ieslēdz radio.

"Miglā asaro logs,

Ko tur liegties, nav vērts,

Tikai tevi es milējis esmu..."

Dziesma it kā grib glāstīt un mierināt. Tās smeldzē gan noplok un sarūk sievietes nemiers un uzspodrinātais aizvainojums, bet žēlums un vārdā nenosauktās ilgas aug jo lielākas.

"Tu melo," saka Azanda ne isti dziesmai, ne isti vakara krēslai, kas piepildījusi visus istabas stūrus. "Tu atkal tikai galvo, vārdo un apliecini, bet ap mani tik un tā ir tukšums. Tukša un lieka ir tava lielā tējas krūze, tukšs ir šūpuļkrēsls pie televizora, tukša un auksta ir tava gulta līdzās manējai. Vai tiešām bija kāda jēga divdesmit gadus strādāt, krāt, pirkt, gādāt, iekārtot skaisto dzīvokli pili, lai no visa tā pēkšņi aizietu? Kāda nozīme vērtīgo grāmatu vākumam, ja nav vairs, kas tās pārlasa? Kam šīs senās gleznas, ja uz tām neskatāmies kopā?"

Azanda ieraudas balsi, iedomādamās, ka arī meitenēm māja, droši vien, vairs neliekas tik miļa, kopš tēvs ir aizbraucis. Par meitām atcerējies, viņa vēlreiz paskatās pulksteni - drīz būs pusastoņi. Antrai šovakar koncerts. Protams, gaida jau arī mammu atbraucam.... Bet atkal vienai braukt? Nē, Rīgas braucieni ne vairs izklaidē, ne nomierina Azandu. Liekas, katra izešana cilvēkos tikai vēl reizi atgādina - tu esi viena, tu esi atstāta... No virtuves atnesusi sērkokļus, Azanda aizdedz sveci, noliek to galda vidū, lielajā lakatā satinusies, ieritinājas šūpuļkrēslā un ar visu savu būtību, ar līdz galam neatdoto un neizmantoto milestību, ar vientulības sāpēm un nepiepildamajām ilgām, ar vakardienas atmiņām, šodienas rūpēm un rītdienas nepadarāmajiem darbiem pārceļas uz turieni, kur Antra tūliņ iznāks uz skatuves.

***

Aicinājums piedalīties koncertā vienā no Rīgas skaislākajām zālēm Antrai ir nācis pavisam negaidīts, un nu viņa šovakar uzstāsies kopā ar jau ievērojamiem Nacionālā teātra aktieriem, ar mūziķiem, kuŗu vārdi visiem zināmi. Antru nemulsina tas, ka viņa ir tikai studente - pie domas, ka būs dziedātāja, viņa pieradusi kopš bērnības. Kas to zina, kad tas sākās - kad tētis meitas droši dziedātās dziesmiņas rakstīja magnetafonā un veda vecaimātei un vecamtēvam klausīties? Bet varbūt tad, kad skolas kori viņas balss aizvien tika paslavēta? Sava nozīme, droši vien, bija arī dzīvošanai pili, kas pagastam tika izmantota kā kultūras nams, jo zāle un skatuve, mūzikas instrumenti un orķestŗa viri, skatuves tērpji un dekorācijas - tas viss bija Antras mammas saimniecība, kur meitenēm vienmēr bija līdzdzīvošana un līdzdarbošanās. Tagad gan, kad sestdienās aizbrauc uz laukiem, pils zāle liekas šaura, skatuve maza, un apziņa, ka viņa nekad, nekad te vairs nedzīvos ar izjūtu, ka tikai te ir viņas mājas, pat mazliet sarūgtina. Antras sapnis un studiju mērķis ir dziedāt Operā - Latvijas Baltajā namā... Un tagad, kad ir *tāds* laiks, kad beidzot visa pasaule ir vaļā, tad taču ir iespējams, ka viņa kādreiz uzstāsies arī Vinē un Londonā, Parīzē un pat varbūt Romā... Antrai ir viss, lai viņa to sasniegtu - "labs balss materiāls", kā izsakās lietpratēji, milzīga uzņēmība, vēlēšanās un prieks mācīties, kā arī ar tēva un vectēva palīdzību iegādāts neliels, skaists, pašai savs dzīvoklis Rīgā.

Par tēvu un vectēvu iedomājusies, Antra ielūkojas zālē, kur šī vakara rīkotāji izlīdzina krēslu rindas. Mammas nav. No pretējā nama pa atvērto balto zāles logu klusi skan mūzika. Jau satumstošajā logā atspoguļojas zāles lustru ugunis, viegli plīvo baltie aizkari vidū starp apgaismota telpu un satumstošo Rīgas vakaru. Kā balti miglas viļņi pār laukiem tie šūpojoties atspīd stīklā. "Veļu laiks", nodomā Antra, pie loga piegājusi. Melodija no pagalma puses joprojām skan un skan un piespiež sevī ieklausīties.

"... Uz tā stūŗa, kur lūdz

Naudu ubags sev greizs,

Mani samis reiz ilgas kā zirgi..."

Pirms loga aizvēršanas Antra palūkojas pulksteni - kā tad! Pāri septiņiem. Rīgas radio skandē mūzikālo pārraidi "Mikrofons - 89". Satvērusi auksto metāla rokturi, viņa vēl brīdi ielūkojas krēslā un cauri krēslai, it kā skatot savas bērnības mājvietu - pili, kas kā brīnums cauri visiem juku laikiem saglabājusies plašu lauku vidū. Līdzās šai ainai brīdi iztēlē ielaužas vectēva pelēkā lauku māja ābeļdarza ielokā un vecs virs, kas, atspiedies uz nūjiņas, iznācis pagalmā. Tad Antra atgriežas savā pasaulē ar balto zāli un gaidāmo koncertu, nākotnes sapņiem un smeldzošām jaunības ilgām pēc kaut kā vēl nezināma.

***

"Kārlis ilgi nenāk," vectēvs neapmierināts paburkšķ pie sevis un stīvi ceļas kājās. Žēl atstāt silto vietīņu pie mūriša, taču nu jau plīts ir izkurējusies, tēja vakariņām uzvārijusies un siltums staigā pa visu virtuvi no nomelnējušajiem griestiem līdz mājas gala logam. Tagad var pasēdēt arī tur un paskatīties uz pagalmu, uz tālajiem laukiem ceļa otrā pusē. Meža svītru pamalē gan vairs neredz, tāpat tik zin, ka tā tur ir.

Viena diena atkal pagājusi, domā vecais virs un sēsties pietuŗas ar vienu roku pie palodzes, ar otru - atspiežas uz nūjiņas. Šito stīvumu! Tas viss no tās iešanas uz bukiem! Ap piecdesmit buku katru vasaru - un katram pakal jāaizbrien...

Atmiņās viņš atkal ir savos jaunības gados un jaunības zemē. Ap viņu šalc Neretas meži, smaržo sūnas un vaivariņi, vaukšķ suņi, medijumam pēdas dzidami. Pleci

sajūt nošautā dzīvnieka smagumu, mājās nesot, un mātes gatavotā azaida smaržu.

"Nobridies līdz vidum", nez' kuņģi reizi pārmetot viņa saka. "Gan vecumā nevarēsi savus kaulus salocīt! Vai tu nevarētu apiet tās zemās un slapjās vietas? Nē, visam tev cauri jāizbrien! To es tev, Voldiņ, saku - vecs un stīvs tu nevienam nebūsi vajadzīgs!"

Nu Voldis zina, kas mātei prātā - tūlī sāksies runas par sievas ņemšanu. Un būtu arī laiks - trešais gadu desmits pie beigām! "Ezeros" jauna saimniece vairākus gadus tiek piesaukta - jaunajā mūrā kūti slaucēju gaida divdesmit govīs - Brūnaļa, Ziedaļa, Zimāļa te pūš un smagi tusnē līdzās Brūklenei, Mellitei un Zilei; aizgaldā bubina aitas un reizēm ieklausās, ko vēsti mūžam neapmierinātā cūku saime blakus laidarā. Un zirgi! Voldis atmiņās ir ticis līdz zirgu stajla durvīm, aiz kuņģiem gaida Blese, Brūnis un Melnais... Ar zirgiem viņu pagasta viri labi pelna! Voldis ziemā visus piecus liek ilksēs un meža izvešanas darbos izbrauc pa desmit latu dienā! Tāpēc jau ir nauda, par ko kūtis celt, mašīnas pirkt un āboliņa sēklu gādāt. Un šito trako prieku celties, iet, plēsties! Dienu pļavā un laukā - nakti medībās. Saticies pie pagasta mājas vai veikala ar citu māju saimniekiem, piesēdi brīdi, parunā, pabūvē gaisa pilis un brauc uz mājām atkal savas "pilis" celt. Kad spēks ir - gribēšana un varēšana turpat līdzī nāk. Un dēla pienākums ar uzliek savu nastu - katrs jau nevar pa pasauli skriet. Tāpēc "Ezeru" vecajam saimniekam, Volda tēvam, aizvien bija bēda par savu vecāko dēlu, kas pasaulē aizdauzījies un Krievijā padomēm kalpo. Būtu Jānis bijis mājā, tak Voldim būtu vieglāk! Māte vienmēr teica, ka tēvs, par aizklidušo dēlu bēdādams, agri no šīs pasaules aizgājis, Latvijas laika labākos gadus nesagaidījis.

Voldis saimniekošanu "Ezeros" tēva vietā sāka, uz jaunu dzīvojamo māju cerēdams. Simt divdesmit kubikmetru kokmateriālu sagādāts - drīz varēs arī sievu vest mājās, lai bērni rodas, lai piečalo, piesmej un piekļiedz plašo pagalmu, ezermalu un ganību krūmus! Lai aug mantinieki un nākošie saimnieki!

"Tu tak neesi vairs nekāds puika, ka pēc ganu skuķa skaties!" māte rājas, pagasta sievu valodas saklausījiesies.

"Nerunā, māt, niekus," Voldis labsirdīgi atrunājas, zinādams, ka viņa prātu neviens negrozīs. "Vai Veltai nav tādas pašas mājas kā mūsējās? Lai tur saimnieko brāļi, viņi jānāk uz mūsmājām!"

"Bet apdomā, dēls, ka viņa ir divpadsmit gadu jaunāka! Kas skolotājai vainas? Tu viņas durvis arī esi virinājis!" māte nerimstas.

"Viena lieta - pacietoties, cita - dzīvot kopā dzīvi. Es nemūžam tādu sievu neņemtu, kas jau citam vīram blakus gulējusi, kaut arī tas vīrs zem zemes būtu!"

"Nu, tu mūžu esi nodzīvojis, ne tu par sevi esi galvo-tājs. Dari, kā zini!" māte bargi noskata dēlu pāri vakariņu galdam.

Vai pats liktenis tai brīdī aizdurvē viņu sarunu ir noklausījies?

"Kārlis ilgi nenāk," vecais nopūšas un, pielicies tuvāk stiklam, cenšas cauri krēslai ieskatīties pagalmā. Pastiepis roku, viņš ieslēdz tranzistoru. Skumja un smeldzoša dziesma piepilda nokvēpušo virtuvi.

"Nu ja", domā Voldis, "'Mikrofona' sākums ir noka-vēts. Te - lauku mājā - tāpat kā visā Latvijā šo raidījumu cenšas nepalaist gaŗām. Roku no radio pogas atpēmis, Voldis ieklausās:

"Un es raugos tāpat visos logos, varbūt

Tavas acis tur redzēšu spidam,

Bet man atmiņu putni tikai smadzenēs zūd,

Jūtu mirkļus kā mūžību kritam..."

Vecais vīrs pagriež uztvērēja slēdzi, lai dziesma labāk dzirdama. Mūžība... Kā mūžība - tik vecs pats sev viņš liekas. To gaŗo mūžu! To raibo, raibo mūžu, kad tik daudz reižu likās - viss beidzies! To neizprotamo dzīvi, kas cilpu cilpām tinušies un pinušies! Kāpēc? Kā vārdā? Vai bija vērts? To viņš nekad sev nav jautājis; pat tajos brīžos nē, kad aiz bailēm, sāpēm, bada, nespēka, aizvainojuma, žēluma sirds draudējusi apstāties. Viņš nekad arī sev nav teicis tādas lielus vārdus, ka cilvēkam jādzīvo tāpēc vien, ka viņam ir dota iespēja to darīt. Vienkārši - mirkļi ir virknējušies galā cits citam.

Mirklis - kāzu mūzikanti uzsauc laimes.

Mirklis - dēls Veltai uz rokām.

Mirklis - gaŗām "Ezeru" mājām uz Rīgas pusi brauc krievu tanki.

Mirklis - no viņa kūtim pagasta varas viri aizved lopus.

Mirklis - pie loga pieklauvē "mežabrāļu" dzīvi apnicis vīrs, kas izlēmīš padoties jaunajai varai, un piedāvā Voldim savu ieroci. Tāda spēļu lietiņa vien ir tas "Parrabel-lum", ja salīdzina ar bises smagumu. Ņems ar', var node-rēt.

Mirklis - kratišana, pārbaudot aizmūrētā vīra apgalvojumu, ka ieroci viņš atdevis Zadvosku Voldim. Apcietināšana. Tiesa. Spriedums. Katorga. Vēstule, ka Velta ar dēlu Kārlī aizbēguši uz Zemgali pie radiem. Sibīrijas ziemas. Sargtorņi un suņi pie nometnes žoga.

Vai toreiz Voldis iedomāja, ka viņam iemēritas deviņas desmitgades šai saulē? Ka vēlreiz viņš redzēs sarkanbaltus karogus plīvojam? Ka dzirdēs ļaudis brīvi un neslēpjoties dziedam:

"Daugavas vanagi, sa-a-sauksimies!

Kas vēl brīvi, kas vēl dzīvi,

Sa-sauk-si-i-mies!"

Vai viņš varēja iedomāties, ka pārdzīvos savu tik daudz jaunāko sievu, ka pirms viņas aiziešanas uz Smilšu ciemu būs jāmet trīs sauļas vēl Vallijai, kas tik savādi ienāca viņa dzīvē? Bet, jāsaaka taisnība, vislielākais brinums ir par to, ka kolchozi put ārā... Eh, bijis viņam spēka tik, cik agrāk! Bijis kāds strēķītis gadu mazāk - varētu abi ar Kārlī braukt atpakaļ uz dzimto pusi! "Ezeros" sen neviens nedzīvojot - nebūtu nevienam tie jāņem nost. Kūtim akmens mūrī noteikti vēl stāv gaisā - varētu likt jumtus pāri. Mājai sagādātie materiāli gan esot aizvesti uz blakus pagastu un tur uzceltas slaucējām kopmitnes. Vecā māja sabrukusi. Maza bēda - Kārlim ir tikai puse no viņa vecuma un spēks kā lācim. Meži arī izgāztu koku pilni...

Nē, tam puikam tiešām nav prāta! Cik ilgi var strādāt? Ārā tak jau tumsa. Tēja arī atdzisusi!

Veicīgāk nekā šurpu nākot, Voldis atgriežas plīts kak-tā, lai uz ogleņm uzmestu vēl kādu alkšņa pagaliiti.

* * *

Sagriezies ar muguru pret vēju, sacēlis platā, zaļā bre-zenta mēteļa kapuci, Kārlis sēž lauka vidū pie cukurbiešu kaudzes, kuņģa plok lēni, bet tomēr ar katru rokā paņemto un nogriezto bieti kļūst mazāka. Rokas mazliet smeldz pret vakaru, bet domas ir brīvas un priecīgi pacilātas. Kā spēlēdamies, viņš mētā apdarinātās astainās un vēderai-nās bietes. Tās mazās ir no lauka malas, bet viduci augu-šās padevušās pat pa trīs, četri kilogramu smagas! Lauks būs pieveikts, un nauda būs. Naudas tagad viņam vajag daudz - māja jāapmet, krāsnis jāpārmūrē...

"Kam tev to vajag? Vai tu prātu pret vecumu esi zaudējis?" Azanda raudādama pārmeta. Kā lai viņš paskaidro, kāpēc vajag? Varēja jau stāstīt gaŗi un plaši - nesaprātis.

"Vai tiešām tā būda tev labāka par mūsu dzīvokli? Tu pats nekad neesi zinājis, ko tu gribi! Ko es tur darišu - kla-

ja lauka vidū? Kur es strādāšu, ja apkārt ir tikai lauki un lauki? Tu to nožēlosi, Kārlī!" Viņa nelūdza. Viņa draudēja.

"Uz lauka arī strādāsi un savā mājā dzivosi."

"Ne man tava māja vajadzīga, ne meitenēm! Vai Antrai bija vērts mūziku mācīties, lai sāktu govij pie astes stāvēt?"

"Par Antru es nerunāju. Viņai savs ceļš ejams, bet tu vēl šodien nezini, vai mazajai pietiks ar to dzīvokli - jau tagad vairāk pa zirgu stalliem vien dzīvo!"

"Tā tikai tāda meitenes iedoma," Azanda nerimās. "Vectēva pasakās par viņa zirgiem saklausījusies, un viss. Es neiešu tev līdz! Lai notiktu, kas notikdams, šo krustu kaklā es nekāršu!"

"Nenāksi tu, būs jāmeklē cita saimniece!" Kārlis pasmējās pats par savu pārdrošo runu.

Pavilcis tuvāk pie kastes nolikto radiouztvērēju, Kārlis to pagriež tā, lai skaidrāk skan.

"Vai tā diena vai nakts, klistu ielās viens pats,

Rauju lapas no kokiem un ceru,

Ka uz kādas no tām

būs tavs skūpstis vai tavs mats,

Bet tad tukšas tās notekā beķu..."

"Aleksandrs Čaks. Azandas dziesma," Kārlis nodomā

Kā gan tas iznāks, ka šīs rindas rakstījis vīrietis, bet tik daudzām sievietēm tā ir miļākā dziesma? Kārlis atceras lūdzošās acis un miļos vārdus, ar kuņģam tās orķestra vīriem prasījušas vēl un vēl šo dziesmu atkārtot. Un pēkšņi viņam liekas, ka apkārt šalc nevis rudens vējš, bet pacilātu ļaužu smiekli un balsis, ka pats viņš atkal stāv uz skatuves ar spožo trompeti rokās... Tas viss varēja būt vēl ilgi, ja vien... Ja vien... Kārlis paskatās uz mājas pusi, un viņam šķiet, ka redz tēva seju pie virtuves loga. Kārlis zina, ka tēvs ir vienīgais, kuŗš saprot, kāpēc dēls ir pārnācis. Pārnācis pie viņa, pie zemes, pie lietiem un miglas, pie kuriņāmajām krāsnīm un labojamiem jumtiem.. Viņi par to nerunā, nē. Viņi ir vīri - ar vīru valodu un vīru saprašanas kopš tā novembra vakara, kad abi satikās tēvam svešajā Zemgales klajumā.

Līdz sikumam Kārlis atceras, kā viņš brien pa tumšo, lietū izmirkušo, mālaino ceļu, māls slid un aplīp ap mazaļiem gumijniekiem. Un pēkšņi viņš pavisam skaidri dzird tuvojamius soļus. Kad preti bridējs ir pavisam tuvu klāt, tas apstājas un jautā, vai tālu līdz tādai un tādai mājai. Zēns neatop - teikt vai neteikt, ka arī viņš tur dzīvo. Atbildi gaididams, svešais, no vēja slēpdamies, uzvelk sērkoņiņu un aizsmēķē. Un pēkšņi sikās liesmas gaismā Kārlis pazīst - tas ir viņa tēvs!

Kā bija ar tām zālēm? Vai kāds par tām vēl tovakar atcerējās? To Kārlis nezina. Prātā palicis teikums: "Voldī, man ir cits..."

"Sen?" jautā tēvs.

"Kādus gadus..."

"Kāpēc tu man to nerakstīji uz Sibīriju?"

"Es negribēju tev atņemt spēku. Es gribēju, lai tu pārnāc," māte raud klusi, bez skaņas elsodama. Asaras tikai plūst un plūst viņai pār seju. Tēvs klusē ilgi, ilgi, ilgi.

"Bet uz savu Neretas pusi es nevaru braukt, man jāpaliek dēlam tuvu."

Kas to šodien var izstāstīt, kā mezglājušies šie tēva četri gadu desmiti Zemgalē? Kā tēvs sāka dzīvot kaimiņos pie triju meiteņu mātes Vallijas, kuŗai vīrs nebija atgriezies no frontes. Kā piecus gadus Voldis ar rokas zāģīti viens pats strādāja mežā, Dzimtenē gandrīz kā Sibīrijā maizi pelnidams. Kas toreiz domāja, ka Valliju papēms slimība, meitenes aizies pasaulē, radi sadalīs nu jau iekopto māju un Voldis atkal paliks bez pajumtes. Ja Kārlis par šādiem cilvēku likteņiem lasītu grāmatā, viņš varbūt neticīgi

apšaubītu, ka var notikt tā, ka audžu tēvs nomirst un arī māte paliek viena.

"Ko mēs tā pa vienam dzivosim?" viņa reiz uzrunā Voldi, sava otrā vira kapu kopdama. "Nāc pie manis par saimnieku. Man viņa Bērzones vienai grūti noturēt. Ja dzivosi tur, būs fermā kas zirgus kopj, būs man, ar ko vakaros parunāt."

"Ak Velta, Velta!" klusi raudāja tēvs, kad pēc vairākiem kopdzīves gadiem viņa istā, pielaulātā saimniece vairs nepamodās.

"Miglā asaro logs,

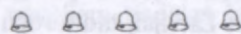
Ko tur liegties, nav vērts.

Tikai tevi es milējis esmu..."

Pa netālo dzelzceļu aizskrien vilciens Liepājas virzienā, pārtrumdāms pelēkos miglas vālus. Krēsla ir tā sabiezējusi, ka vēja nestās lapas visapkārt var just tikai pēc čaboņas. Kārlis smagi ceļas, atstiepj notirpušo roku, lēni iztaisno nolikušo muguru, paskatās, kā gaišā vakarblāzmas strēle dziest, apmēram, tur, kur atrodas Azanda un Jaunpils, pamet acis Rīgas virzienā - pamali noseģusi melna nakts tumsa, un platiem soļiem dodas preti gaismai vecās mājas virtuves logā. □

1990. g. 24./25. martā.

Gunta Micāne

KO SAKĀ VĪRS PAR LATVIJU,

KUĶŠ TO APMEKLĒJIS 75 REIZES?

Alberta Raidoņa intervija ar Čikāgas goda konsulu
NORBERTU KLAUCĒNU.

A. Raidonis: "Jūs esat bijis Latvijā jau 75 reizes kopš tās neatkarības atjaunošanas. Vai Jūs būtu ar mieru atbildēt uz dažiem jautājumiem?"

Konsuls N. Klaučēns: "Labprāt, lūdzu!"

A. R.: Tagad tik daudz runā un raksta par Latviju - gan labu, bet jo vairāk sliktu. Vai tas tā tur ir? - Ko Jūs no sava pieredzētā varat teikt?

N. K.: Kopš pirmās reizes, kad ierados Latvijā, sāku skatīties uz Latvijas nākotni pozitīvi. Mani šīs dienas uzskati nav mainījušies. Latvija ir maza valsts, kuŗai ir savas nacionālistiskas īpašības. No iedzīvotāju skaita vairāk kā 40% ir krievi. Nenoliedzami šis ir mūsu valsts ievainojums, kuŗu šaubos vai kādreiz varēsim pārvarēt. Tomēr vispārībā, neraugoties uz mūsu politiķu nedarbiem, kas notiek arī katrā valstī, Latvija turpina plaukt ekonomiski un politiski. Daļai no latviešiem, it sevišķi pensionāriem, bezdarbniekiem, dzīves veids ir traģisks. Bet nezinu valsti, ieskaitot ASV, kuŗā nebūtu līdzīgas situācijas.

A. R.: Vai Jūs uzturaties Latvijā ilgāku laiku, un vai tikai Rīgā, vai arī esat bijuši citās vietās?

N. K.: Lielāko daļu uzturos Rīgā, bet esmu apmeklējis lielākās pilsētas Latvijā, arī laukus, sevišķi Latgali, kur manai vecmāmiņai bija lauksaimniecība, Baltinavā.

A. R.: Kāda starpība ir starp dzīvi pilsētās un laukos?

N. K.: Nesēn kā piedalījos Latgales novada Zemessardzes trešās brigādes karoga iesvētīšanā, kuŗu vadīja bīskaps Bulis. Ceremonija bija ļoti svinīga un izrādīja lielu cieņu, kuŗu ir ieguvusi Zemessardze. Jāsaka, ka ekonomika šeit nav tik labi attīstījusies, kā citos novados.

A. R.: Vai vispārī cilvēku labklājība iet uz augšu, vai slid uz leju kopš Otrās republikas nodibināšanas?

N. K.: Latvijā cilvēku labklājība neko neatšķīras no citām valstīm. Dažiem iet labāk, dažiem sliktāk, atkarībā no viņu personīgām darbībām. Iespējas ir naudu pelnīt, kuŗa nenāk par velti. Cilvēki, kuŗi nebaidās no riska, ie-

gūst milzīgu peļņu, toties, kuņi meklē drošību, samierinās ar mazākiem ieguvumiem.

A. R.: Visās Latvijas lielākās pilsētās ir vairāk sveštautiešu, nekā latviešu. Vai tas ietekmē latviešu dzīvi, tāpat valdības, un vai latvieši ir apdraudēti?

N. K.: Man liekas, ka šodien krievus uzskatīt par okupantiem ir bezjēdzīgi. Mēģināt no tiem "vaļā tikt" ir arī par daudz drastisks uzskats, jo neviena valsts nevar zaudēt vairāk kā trešdaļu iedzīvotāju bez milzīgām ekonomiskām un politiskām konsekvencēm. Labāk koncentrēties, kā viņus pārvērst par Latvijas patriotiem. Viņi nav akli un novēro drastiskas starpības starp Latviju un Krieviju. Man ir daudz pieredzējumu, kuņus nekad neaizmirsīšu, tajos laikos, kad redzēju ideālu sadarbību starp latviešiem un krieviem - Latvijas labā. Tie bija ļoti emocionāli momenti.

A. R.: Ko Jūs sakāt par Latvijas drošību? Domāju, ka tas ir kardināls jautājums: iekšējo un ārējo drošību. Vai krievu okupanti plus latviešu līdzskrējēji puča gadījumā varētu būt piektā kolonna? Un kas notiktu, ja Krievijas armija ienāktu "Kārtības ievēšanai"? Vai tas nevarētu notikt, ja Krievijā nāktu cits valdnieks?

N. K.: Par Latvijas drošības jautājumu jārunā reāli, t. i., vienīgā valsts, no kuņas Latvijai jābaidās, ir Krievija. Vēsture liecina, ka Krievija ir nepareģojama. Un ja Krievija sadomās uzbrukt Latvijai, tad ieroču un kuņas spēka pārsvars būs tik liels, ka latviešu spēki maz ko līdzētu. Bez šaubām, būs arī tā, ko jūs saucat par "piekto kolonnu". Iekšējā drošība Latvijai ir nepieciešama, lai apkarotu organizētas un citas noziedzības un kontrobandu, nelegālo imigrāciju un dažādas iekšējās nekārtības. Pašreiz Latvijā vienīgā nozīmīgā militārā struktūra ir Zemessardze. Pats esmu iestājies Zemessardzē.

A. R.: Un nu tas vitālais jautājums - NATO. Kādas ir jūsu domas, vai Latvija kādreiz varētu tur iekļūt, un vai tas varētu notikt tuvākā vai tālākā nākotnē? Un ko tas Latvijai dotu, vai aizsargātu Latviju pret uzbrukumu no Austrumu lielā kaimiņa? Vai tad latvieši varētu dzīvot drošībā un labklājībā?

N. K.: Interessants jautājums. Es uzskatu, ka pulkveža Juņa Eichmaņa piespiestā demisija palielināja Latvijas iestāšanās procesu NATO. Šai lietai vēl daudzi mezglī nav sasieti, un grūti pareģot, cik ilgi mūsu jautājums par iestāšanos NATO turpināsies. Kas attiecas uz Latvijas drošību, kamēr Krievijā nenotiks drastiskas iekšējās politiskās maiņas, mums nekad nebūs īstas drošības. Labklājībai ir mazs sakars ar iestāšanos NATO.

A. R.: Vai ar eventuālu iekļūšanu NATO būtu novērstas visas briesmas, kā ar armijas uzbrukumu, tāpat arī citādi, kā ekonomiskā, tā politiskā laukā? Vai briesmu gadījumā NATO varētu Latvijai palīdzēt un kādā veidā? Es personīgi neredzu nevienu valsti, kas varētu uzstāties pret Krieviju, izņemot Ameriku. Bet Amerika nekad nekaņos pret Krieviju Latvijas dēļ. Pie tam tas varētu būt atomu karš, vai būtu kāda jēga iznīcināt pasauli?

N. K.: Man personīgi nepatīk, ka ASV izšauj raķetes uz Sudānu, Afganistānu, Iraku, Libiju u. c. Tas nerāda labu piemēru citām valstīm, kā, piem., Krievijai. Ceru, ka Maskava kādreiz nesadomās nosūtīt pāris līdzīgus sveicienus uz Rīgu. Man liekas, ja Latvijā nebūtu tik daudz krievu iedzīvotāju, tad vispārīgie notikumi līdz šai dienai būtu savādāki. Diplomātiskos lokos daudz reižu esmu jautājis, vai būtu kādi apstākļi, kad kāda rietumu valsts vai ASV sūtītu savu kuņas spēku uz Latviju, lai mūs aizstāvētu pret krieviem, bet nekādus pozitīvus komentārus nedzirdēju.

A. R.: Man šķiet, ka latviešu ticība un cerība grūtos brīžos palūties uz lielo valstu, resp., NATO palīdzību, ir tikai illūzijas, tāpat kā pagātnē. Vai mazums mēs pagātnē esam vilušies, cerot uz mūsu draugu palīdzību?

N. K.: Mans uzskats vienmēr ir bijis, ka mums - latviešiem, draugu nav. Un mums pašiem jācinās savā labā ekonomiskās un politiskās arēnās. Labākais pierādījums ir tas, ka neviens mūs neaizstāv, kad mūs apmelo Krievija par minoritāšu cilvēktiesību pārkāpumiem un ebrējiem par holokausta grēkiem. Man jau apnicis runāt par šo tematu, jo mani uzskati ir diezgan publicēti, neviens tiem nav pretojies, bet kā parasti, neviens arī nenāk talkā mūsu tautas labā.

A. R.: Kāda palīdzība pēc Jūsu domām Latvijai būtu vissvarīgākā un pašreizējās apstākļos visvajadzīgākā?

N. K.: Latvijai vajaga reālu palīdzību. Mērogam jābūt tādam: ja mantas, kuņas kāds sūta uz Latviju, neder pašam, tad arī nederēs latviešiem Latvijā. Tira nauda noder un, ja to ziedo, tad jāziedo atbildīgā veidā. Latvijā visu ko var nopirkt, par augstākām cenām nekā ASV, bet līdzīgi Skandināvijas valstīm. Strādnieku algas pakāpeniski palielinās, un līdz ar to viņu labklājība.

A. R.: Ko Jūs sakāt par 7. Saeimiu? Vai tā ir labāka par iepriekšējām un kādā ziņā?

N. K.: Uzsvēru, ka personīgi reti ko novērtēju tik zemu, kā politiķus. Esmu par politiķiem izteicies savās intervijās. Kamēr politiķi neizrādis pateicību tautai par saviem jauniegūtiem dzīves stiliem, kuņas financē mūsu nodokļi, mana cena pret viņiem nepalielināsies. Pēc vēlēšanām notiek parastās frakciju dibināšanas pēc varas Saeimā un ministrijās. - Bez jeb kādām rūpēm par Latvijas nākotni.

A. R.: Un galvenais ir - kāda ir mūsu valdība, vai tā varēs veikt lielos uzdevumus, un vai vispārī tā būs stabila un varēs pastāvēt ilgāku laiku? Jūs pazīstat Latvijā gandrīz vai visus politiķus un valstsvīrus. Kādi no tiem būtu tie spējīgākie un piemērotākie? Jums, kā diplomātam, tās lietas ir labāk zināmas.

N. K.: Šis jautājums man jāatbild divejādi: kā diplomātam un kā Latvijas pilsonim. Kā diplomāts nekommentēšu par individuāliem politiķiem, jo ir teiciens, ja nav laba ko teikt, tad labāk neteikt neko. Kāda būs politika Latvijā, latvieši paši ir diezgan stipri, lai visu atkal pārdzīvotu, varbūt ar grūtībām, bet būs jātiek galā. Jāievēro, ka Latvijā ir ārkārtīgi daudz gudru un uzņēmīgu cilvēku, kuņi ir izcīnījuši milzīgus ekonomiskos panākumus, toties neviens no viņiem nav uzrādījis uz politiskā horizonta.

A. R.: No Latvijas un par Latviju ir tik kontroversāla informācija un uzskati, ka vieni domā, ka Latvija ir jau bezdibēna malā, bet citi atkal saka pretējo - ka Latvijā viss iet uz labo pusi un uz augšu. Kādas ir Jūsu domas un ieskati šai ziņā?

N. K.: Ši ir ārzemju latviešu psihija. Negatīvais informācijas avots par Latviju atrodas ārzemēs. Kā iepriekš izteicos, ārzemju latvieši agrāk varēja doties uz Latviju ar minimālām dolāru summām un sevi tēlot par miljonāriem. Viss bija tik lēts, resp., dolāra kurss bija augsts. Tie paši cilvēki, kuņi toreiz uzvedās Rīgas bāros kā bagātnieki, tagad uz ielas stūrā nopērk krutku un to izdzer savā viesnīcas istabā. Šie cilvēki sūdzās par augstām cenām, un pēc viņu uzskatiem, Latvija ir vainīga, ka pārvērtās par normālu ekonomiski attīstītu valsti. Viņiem vajadzētu pateikties par šo vienreizējo izdevību un beigt bezpamatoti kritizēt Latviju!

A. R.: Paldies, konsula kungs, par Jūsu informāciju!

□

**Alberts Raidonis,
Čikāgā, ASV**

=====

**Vēlam visiem lasītājiem un līdzstrādniekiem
gaišus Lieldienu svētkus!**

Redakcija

VIESREŽISORS VĒRENIEKS LATVIJĀ

Viens ražīgākiem latviešu teātra režisoriem, kas mīt un darbojas ārzemēs - **Gunārs Vērenieks** - nu jau vairākus gadus iestudē dažādas komēdijas Dailes teātri, Latvijā. Viņam tur ir labi panākumi. Viņu iecienījuši skatītāji, aktieři un teātra vadība. Pēc katras iestudētās lugas viņu nākamajā sezonā aicina atkal uz Rīgu. Un tā tas būs atkal šoruden. Daudzajās izrādēs netrūkst teātra publikas un katra luga izpelnījies savu kritiku. Kanadā viņš aktīvi darbojas vietējā kanadiešu teātri Montrealā un ilgus gadus vadījis režiju Toronto DV nodaļas teātri, kā arī sagatavojis izrādes Kanadas Latviešu vispārējiem dziesmu svētkiem. Arī par nākamajiem - nākamā gada jūlija sākumā - jādodomā, jo to rīcības komiteja pēkšņi atklājusi, ka teātris tomēr derētu un ka tas pēdējos svētkos devis labu atlikumu. Lai uzzinātu mazliet vairāk par viņa piedzīvojumiem un vērojumiem Rīgā, MLB Ziņotāja redaktoram bija saruna ar režisoru. Tajā viņš stāstīja:

Jūs esat jau sagatavojis vairākas lugas Rīgā. Vai gatavojaties iestudēt vēl citas?

Līdz šim Rīgā esmu iestudējis 4 lugas. Pirmā bija "Karliskais Gambits" - traģēdija par Anglijas karali Henriju VIII un viņa sievām. To iestudēja kamerteātri KABATA. Pēc tam - Dailē amerikāņu farsu "Aizdodiet man tenoru"; tad Moljēra "Skopuli" un beidzot angļu farsu "Pilna gulta ārzemnieku". Visas šīs lugas vēl arvien ir teātra Dailes teātra repertuārā. Tātad "Tenors" jau trešajā sezonā. Rudeņi, ja viss izdosies, kā iecerēts, Dailes teātri iestudēšu amerikāņu komēdiju "Savēdēja" ("The Matchmaker").

Kā lasījām, dažiem Rīgas teātru kritiķiem nepatika Tavs pēdējais iestudējums. Tādēļ dzirdētas balss, ka Tu farsus iestudējot tādēļ, ka neko citu neproti - tā tad esi īsts komercrēžisors!

Taisnība! Viena kritiķe teica, ka tā esot banālākā izrāde pēdējos desmit gados Latvijā: esot skaisti, ka es iedomājoties, ka esot režisors; būtu labi uzzināt, kāpēc Dailes teātris aicinot mani vadīt režijas. Atbildi viņa varētu atrast Teātra Vēstnesī viņas kolleģes Gunas Zeltiņas rakstā "Komerccizrāde, vai tas ir slikti"? Kādēļ Gunārs Vērenieks tiek aicināts atkal?... Nu, tādēļ taču, mīļie ideālisti un mākoņos klejojošie istās māksla sargeņģeļi, ka te, uz dienišķās zemītes un teātra realitātē, situācija ir gaužām skarba: tieši tādu režisoru kā A. Blektes, no Zviedrijas, un G. Vērenieka darbu komerciālie panākumi nodrošina teātrim nepieciešamo bilanci. Palīdzot nopelnīt to naudiņu, bez kuņas Dailes teātris nevarētu atkārtoti aicināt ne Michailu Gruzdovu, ne atļauties savas citus veiksmīgos vai neveiksmīgos eksperimentus. Varbūt tā ir leģenda, ka "Aizdodiet man tenoru" to sezonu glāba teātra kasi. Bet sēžot A. Čehova "Ķiršu dārza" izrādēs patukšojās skatītāju rindās, es tam labprāt ticu. Tāpat kā ticu tam, ka uz "Pilna gulta ārzemnieku" (turklāt tā ir izrāde ar aktieŗiem - zvaigznēm!) atkal skries no malu malām." Guna Zeltiņu varētu lietot kā pareģotāju, jo man rakstā, ka vēl šodien esot grūti dabūt biļetes šai izrādei, neskatoties, ka pirmizrāde bija pagājušā gada novembrī. Bet tā tas nav tikai Rīgā. Es nupat iestudēju Montrealā Emila Zolā (Rīgas kritiķi būs "šokēti", ka tā ir traģēdija!) "Terēza Rakēna"! Lieliskas atsauksmes. Tie skatītāji, kas atnāca, sauca ovācijas, bet zāles pustukšas (50-75%), izņemot pēdējo izrādi. Te nu ir tas paradokss - Rīgā "banālā" lugā nevar dabūt biļetes, neskatoties uz baigām kritikām, bet šeit lieliskās atsauksmes klasiskai lugai nespēj pievilkt skatītājus - tīri vai jāraud!

Esmu tīri vai priecīgs, ka mani apvairo par farsu režisoru, jo tas, pēc manām domām, ir viens no grūtākiem teātra žanriem. Diemžēl, pēc manu psiholoģijas studiju

beigšanas sešdesmito gadu beigās, šeit teātru direktori sāka mani redzēt kā melodramu režisoru. Tā, sākot ar japāņu drāmu "Rashomons" (Rashomon) un beidzot ar pēdējo (Terēza Rakēna) man šeit ir bijis maz izdevību iestudēt farsus jeb komēdijas, bet nupat Rīgā pēc trīs farsiem man pietiek.

Vai tad Tu domā, ka teātra kritiķus vispār nevajaga?

Glūži pretēji, domāju, ka viņiem ir ļoti svarīga vieta un loma teātra dzīvē. Man liekas, ka tā problēma sākas ar vārdu "kritiķis", kas tūlīt rada negatīvu iespaidu. Vienam otram kritiķim liekas, ka viņam šis vārds jāattaisno. Jeb varbūt vēl pārnesums no padomju teātra didaktiskās pieejas skatītājus mācīt, kaut vai sitot ar āmuru pa galvu. Liekas, ka viņi nāk no vienas skolas, izņēmums, liekas, ir Zigmunds Skujiņš, kas raksta objektīvas atskates (nevis kritikas), bet tad, cik zinu, viņš nav apmeklējis "Kritiķu akadēmiju". Es tikai ceru, ka vienam otram kritiķim Rīgā nenotiek tā, kā vienam manam vecam draugam/kritiķim šeit, Montrealā. Ticis par lielākās Montrealas avīzes galveno teātru referentu, viņš iedomājās, ka atstāt vislielāko iespaidu ir rakstīt iznīcinošas kritikas. Pēc pāris gadiem pat viņa pielūdzēji sāka šaubīties. Tie sāka domāt, ka jo sliktāka kritika, jo, droši vien, labāka izrāde. Patreiz viņš atferē teātri kādā no vietējiem nedēļas laikrakstiem, kuŗus mājās piegādā par brīvu...

Cik noprotu, nākošā luga nebūs "banāls" sekss farsis?

Tā Rīgā man būs pirmā izrāde, kuŗā kādai aktrisei nebūs vismaz daļēji jāizģērbjas. To nu gan nevajadzēja teikt - nenāks skatītāji. Nē, nopietni, "Savēdēja" ir klasiska komēdija, pamatota uz 19. g. s. komēdiskiem notikumiem Vinē. To uzveda Ņujorkā, pēc tam filmēta. Tad kļuva par filmu "Hello, Dolly" aktrisei Barbara Štreisandeī. Arī slavenais angļu rakstnieks Toms Stoppards sarakstījis versiju Anglijas Nacionālajam teātrim. Diemžēl, tā nav viena no viņa labākām lugām. Es izšķiros par amerikāņu autora Thorntona Vaildera (Wilder) adoptāciju. Lai gan luga nav mūzikls, esmu nodomājis tajā lietot dziesmas (Frizētavu [Barbershop] kvartetus). Starp citu, esmu divreiz agrāk šo lugu jau iestudējis, pirms četrdesmit un tad deviņiem gadiem.

Tā kā Tu būsi Dailē jau ceturto reizi, pieņem, ka Tev patīk strādāt ar Dailes teātra aktieŗiem?

Pareizi. Tur ir lieliski aktieŗi, pasaules klases. Tā ir traģēdija, ka viņiem jāstrādā tikai Latvijā, jo aktieŗu māksla balstās uz viņu valodu, pretēji dziedātājiem, baleta māksliniekiem un instrumentālistiem. Kā zināms, daudz latviešu dziedātāju, deģotāju un mūziķu patreiz darbojas ārpus Latvijas, bet ne aktieŗi. Es jau vairākās intervijās Rīgā esmu teicis, ka teātra skatītāji Latvijā var būt laimīgi, jo viņi vienmēr redz to labāko, ko Latvijas teātri spēj sniegt. Tas ne vienmēr notiek operā vai koncertu zālēs. Diemžēl, latviešu aktieŗi un režisori rada mākslas darbus par simbolisku samaksu. Lai varētu izdzīvot un uzturēt ģimenes, viņiem ir jāstrādā arī citos darbos. Nākot no rietumiem, man dažkārt ir pavisam neērti.

Tad nu ir jāvaicā, kā Dailes teātris var atļauties režisoru no Kanadas?

Par šo jautājumu runāts vairākkārt. Protams, ka viņi nevar atļauties samaksāt manu honorāru! Teātris maksā tikai manus izdevumus. Ceļa naudai un apdrošināšanai dažreiz palīdz kāda dāma - latviete Savienotajās Valstīs. Pārējo jāsakrāj pašam pirms ceļojuma. Šoreiz būs mazliet grūtāk. Mans aģents nupat uzteica kontraktu, jo es nekad neesot Kanadā rudenī, kad notiekot lielākā daļa filmu uzņemšana Montrealā. Būs jāmeklē jauns aģents!

Kāpēc es braucu? Vienkārši - ir lieliski būt Latvijā un strādāt tādā profesionālā teātrī, kā Daile. Pirms 1990. gada es pat par to nesapņoju!

Kāpēc piektās lugas iestudējumam neizvēlēties kāda jauna latviešu autora lugu?

Gluži vienkārši - jaunas lugas neraksta, it sevišķi ne komēdijas! Varbūt esi lasījis drāmaturģes un režisores Baņutas Rubesas rakstu "Latvijā-Amerikā" "Kādēļ Latvijā ne-laiž pie vārda latviešu drāmaturgus?" Protams, ka viņai ir taisnība, ka Latvijas teātros, apmēram, 90% lugas ir tulkojumi, izņemot Raini un Blaumani. Bet kāpēc? Te nu nāk prātā vecais jautājums, kas bija pirmais - ola vai cālis? Vai nu lugas neraksta tāpēc, ka tās neuzņem repertuāros, jeb neuzņem repertuāros tāpēc, ka tās neraksta.

Esmu izlasījis vairāk kā 250 lugu, kas rakstītas pēc pirmās neatkarības iegūšanas divdesmitajos gados. Un tā droši ir tikai daļa no visām. Liekas, ka autoriem lugas bija jāraksta, bet viņi daudz necerēja, ka tās kāds teātris uzņems, bet tomēr viņi rakstīja, tā sakot, bez elpas. Lielākā daļa sižetu atspoguļo ikdienas dzīvi tajā laikmetā.

Tagad liekas, ka, ja autors uzraksta pāris lugu un tās neuzved, viņš/ viņa it kā saka: "Nav vērts pūlēties!". Jeb kā viens autors man teica: "Ko Tu gribi? Lai es nopūlos sešus mēnešus, uzrakstu lugu. Tad, ja kāds pieņems, varbūt to nospēlēs kādas desmit reizes. Tad gan man būs liels honorārs? Uzrakstu romānu, tad pavisam cita lieta!" Un, varbūt, viņam tiešām ir taisnība, jo, manisprāt, lugu uzrakstīt ir daudz grūtāk.

Tad vēl viena problēma. Liekas, ka jaunajiem autoriem ir zem godā rakstīt par patreizējo dzīvi Latvijā. Tēvzemē patreiz ir fantastisks lauks, ja ne drūmām drāmām, bet - komēdijām, sevišķi satīrām par politiķiem!

Varētu likt priekšā lugas ar nosaukumiem, kā "Saeimas deputāts" jeb "Pazudušais Ministru Prezidents". Diemžēl, tas nebūtu iespējams, jo lugas ar šādiem tituliem jau uzrakstītas divdesmitajos gados!

Nobeidzot šo sarunu, negribētos atstāt iespaidu, ka neesmu mēģinājis atrast latviešu autoru lugas. Piemēram, jau pirmās viesošanās laikā, 1990. gadā, Rīgā, biju ieinteresēts lugā "Ar būdu uz baznīcu", lai to sagatavotu Kanādā, bet autors teica, ka neesot ieinteresēts. Tai pašā gadā Daugavas Vanagu teātris Toronto izsludināja vispasaules latviešu lugu sacensību. Katru gadu Rīgā mēģinu ko atrast. Patreiz sarakstos ar diviem jauniem autoriem Latvijā. Viens no tiem nupat nobeidzis jaunu lugu, bet jau brīdina mani, ka tā nebūšot kaut kādā ikdienas sabiedrības mērogā. Bet es arvien nebeidzu cerēt!

- Mūsu saruna ir spraiga, valoda dzirkstoša. Varētu teikt, režisors ar dzirksti, kam latviešu teātris dārgs. Latvijā viņš tam atradis jaunu izpausmi, kuņā var ielikt savā dzīvē gūto teātra veidošanas pieredzi, kas ir sevišķi plaša. Jācer, ka Gunārs Vērenieks šīs pieredzes dokumentāciju nodos Latvijas teātra vēsturei. Citādi tā varētu pazust visos pasaules vējos, kā tas ir noticis ar vairākiem mūsu kultūrālās dzīves veikumiem. Noslēgumā vēl jāpiezīmē, ka Gunārs Vērenieks ir ne tikai veiksmīgs režisors, bet arī aktieris. □

M. Štauers

⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗

LIELDIENU DAUDZINĀJUMS

Latviešu tautā Lieldiena jeb Lielādiena ir saistīta ar saules un dzīvības jēdzienu. Latvieši savu gadu sadalīja gadskārtās, kā tauta tos apzīmēja - laikos. Pavasara laika kulminācijas punkts ir Lieldiena. Tad diena un nakts ir vienādā gaņumā. Pēc Gregorija kalendāra tā iekrīt 21. martā. Pats vārds - Lieldiena izteic šīs dienas nozīmi. Diena kļūst gaņāka par nakti. Šos pavasara saulgriežus tad arī

svinēja un godā turēja mūsu senči. Tiem gatavojās jau laikus. Tika kārtas šūpoles. Šajā dienā arī saule it kā šūpojās, un, lai viņai palīdzētu pārvarēt nakti, latvieši ar savām šūpolēm gāja palīgā. Šī paraša izvērtās priecīgā izpriecā, kas raksturoja šīs dienas nozīmi. Dzīvojot saskarā ar dabu, latviešiem izveidojās dabas likumības izpratne, kur saule un viņas dzīvojošais spēks ieņem redzamu vietu. Ap sauli latvietis apviņa savu dainu, savu teiku un dziesmu vainagu. Viņš zināja savu dzīves gaitas jēgu, kas bija ietverta viņa tikumos, tāpat kā saules nozīmi šajā zemes dzīvē. Bez saules nebūtu dzīvības virs zemes. Tādēļ vien ir vērts palīdzēt saulei kāpt Debesu kalnā. Skaista, Saules koka teiksma, kuņā izteikta cilvēka dzīves jēga ir:

Ik rītiņus saule lēca, sarkanāi kociņā;

Ik rītiņu kundziņš jāja, to kociņu meklēdams.

Nomirst veci, piedzimst jauni,

To kociņu neatrod.

Ne katrs spēj izprast savu būtību šajā zemē. Ne katrs spēj piepildīt savu dzīvi.

Nomirst veci, piedzimst jauni,

To kociņu neatrod.

Mūžības atbildes nav meklējamas grāmatās, tās rakstītas dabā un dabas likumu norisē. Savās dainās latvietis Saules teiksmu radīja, staigājot pa savu tīrumu. Rīta darbiem ceļoties, arājs, vērojot rītausmu, mudināja arī Saules meitas, t. i., saules starus celties dienas darbam.

Ceļaties Saules meitas, zīda diegus šķeterēt.

Šī vienkāršā dabas rotaļas izpratne ir iezīmīga visai latviešu dzīves izpratnei. Saules teiksma, jeb, vienkāršāki sakot, arāja dzīves ziņa bija gadu tūkstošiem veidojusies. Lieldienas, kad latvietis kāra Saulei šūpoles, nebija tik viegli aizstājamas ar svešiem filozofiskiem prātojumiem. Lieldiena, lai arī kā sagrozīta no kungu kārtas, arājam vienmēr bija saistīta ar Sauli un dzīvību. Olas un šūpoles bija neatņemama daļa šai Saules teiksmi. Latvietis nekad nav mēģinājis sevi uzskatīt par radības kroni, kam tiesības pārveidot dabas norisi. Latvietis nav mēģinājis kļūt par misionāru citām tautām, iznīcināt tās, vai pakļaut tās savas varas iegribai. Mēs esam maza tauta, mums tas nav bijis pa spēkam, tā spriež gudri vīri. Dievs nav pasaulē laidis lielas tautas. Kas vēsturi pārzin, zin, kā izveidojās Romas imperija, kā Maķedonija kļuva par varenu lielvalsti, kā izauga Lielbritānija. Varaskāre un mantkārība bija dzenuļi, kas izbidīja šīs mazās tautiņas par lielām vergu imperijām, kur valdošai šķirai piederēja visas priekšrocības. Šīs imperijas, kā radušās, tā arī pagaisa, jo pietrūka saistoša materiāla. Latviešiem šis saistošais materiāls bija viņu garīgā kultūra, kas balstījās viņu izkoptos sadzīves tikumos un parašās. Lai arī kā svešie okupanti centās aplauzt Saules kokam zarus, saknēm viņi klāt netika.

Veci celmi, dziļas saknes,

Jaunas laida atvasītes.

Aivars Ruņģis savā grāmatā "Iet latvieši caur gadu simtiem" saka: "Vienmēr, kad latviešiem draudēja izdzist dzīvības svecīte, nācis kāds vēstures pagrieziens. Un pats interesantākais, vienmēr ir atradušies arī latvieši, Aistu pēcteči ar bagātām, vēl neizpētītām un pasaulei tikpat kā nepazīstamām gara mantām. Latviešu kultūras mantojumu".

Neviena tauta nepārdzīvo grūtus pārbaudījumu gadus tikai sagādīšanās pēc. Ja tautai nav sakņu, kas spēj ar savu dzīvības sulu uzturēt kaut tikai nedaudz jaunu atvašu - viņai jāmirst. To māca vēsture. Vai latvju tauta ir lemta savai bojā ejai? Vai latviešu kultūras celmam ir pietiekoši dziļas saknes? Tie ir jautājumi, uz kuņiem mums drīz būs jādod atbildes. Ko saka vēsture? 19. g. s. latvju tautai bija kritiski bistams. Vairums inteliģences pagrieza tautai muguru, kļuva par krievu un vācu ideju balstītājiem. Strād-

nieki un zemnieki rūpējās tikai par savu labklājību. Tautā bija iestājies garīgs tukšums. Tad Kronvaldu Atis ar saviem nedaudzajiem atmodas darbiniekiem iekāpa tautas likteņšūpolēs un iešūpoja tās. Iešūpoja tautu jaunai dienai. Tad, kad krievu šovinisms gribēja izdeldēt latviešu tautu, strēlnieku durkļi lika savai tautas saulei spoži iemirdzēties. Un kad vācu armija savā agonijā aizrāva līdzī tautas labāko jaunatnes daļu, likās tas ir pārāk smags sitiens. Un tomēr tautas samocītais celms deva dzīvības sulu tām atvasēm, kas, spītējot visām nelabvēlībām, uzrādīja gribu dzīvot. Jaunā audze, arvien biežāk apliecina sevi kā latviešus. Apliecina piederību un gribu būt šīs tautas turpinātājiem. Viņu nav daudz. Reiz Kārlis Ulmanis teica: *Mēs esam maz, bet mēs esam latvieši.* Vai šajos vārdos nav spēks, kas dod gribu cīņai?

Šodien atkal latvju tauta ir iekāpusi savās Lieldienu likteņšūpolēs. Vai tautas dēliem un meitām būs spēks viņu iešūpot jaunai, saulainai dienai? Vai tauta atkal varēs teikt:

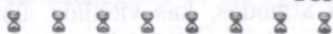
Saka mani bārenīti, es nebiju bārenīte;

Dieviņš tēvs, Laima māte, Dievadēli bālēliņi.

Mūsu vecajam kultūras celmam vēl ir pietiekami daudz spēka dzīt jaunas atvases. To pierāda mūsu jaunatne, kas savās tautas dejās, dziesmās ceļ atkal gaismā mūsu senču atstāto mantojumu. Un ja mūsu tautu meitas, lielo šūpoļu kārējiem dos skaistas olas (dēlus un meitas) tad mums ir cerība iešūpoties jaunā tautas atmodas posmā, un mūsu ciņa nebūs bijusi velta. □

Arvīds Memenis,

Toronto, Ontario

PAVASAĀ UN LABESTĪBAS DAUDZINĀJUMS FILADELFIJĀ

Dažās latviešu sabiedrības aprindās varbūt pat vēl šodien valda uzskats, ka dievturi ir isti pagāni, kas, prievītes ap pierēm apsējuši, spēlē kokles un izpilda maģiskus rituālus - kauj melnus gaiļus vai āžus, pielūdz pagāniskus dievklus un tamlīdzīgi. Taču dievturu saietos jeb daudzīnājumos ikviens ir mīļi lūgts viesis un var pats ar savām acīm pārliecināties, kas tur īsti notiek. Šo izdevību 21. martā bija izmantojuši kādi 60 tautieši, kas sapulcējās Filadelfijas Latvju biedrības telpās, lai piedalītos Latvju Dievturu sadraudzes "Satekla" kopas sarīkotajā "labieša" daudzīnājumā, pie reizes atzīmējot arī pavasara saulgriežus, kas pēc latviešu senās laika skaitīšanas sistēmas iekrit tieši sērsnu mēneša (marta) 21. dienā, kad diena un nakts ir vienādā garumā.

Saieta vīksēja bija Sandra Milevska. Vīksēja nav nedz ragana nedz pesteļotāja, kā to kādreiz esot apgalvojis kāds kristīgās ticības baznīckungs. Apzīmējums "vīksēja" atvasināts no noriseņa "vīkst", kas nozīmē - gatavot, gādāt, post. Sandras vīksējas pienākums bija vadīt daudzīnājuma norisi.

Jēdziena "daudzīnājums" nozīmī isos vārdos paskaidroja Medņu Modris. Daudzīnāt - uzslavēt, cildināt, un dievturi daudzina tikai kaut ko labu un vērtīgu, bet nekad ļaunu vai sliktu. Kopīgs daudzīnājums ir sava veida rituāls, kas rada labvēlīgu pozitīvu enerģiju, garīgi stiprinot ikkatru daudzīnājuma dalībnieku.

Dievturi savu dzīves ziņu smeļas latvju dainās un dievturu daudzīnājumos dainas skandē gan atsevišķi teicēji, gan dzied visi saieta dalībnieki kopā. Dziedāšanu vadīja Abenu Māra, Bundžas Laila (flauta), Kārklu Valdis (kokle), Kārklu Laris, Medņu Laila un Medņu Vidvuds (flauta).

Dievturu sadraudzes vadonis Kļaviņu Juris savā dižrunā apcerēja jēdzienu "labietis". Kā viņam savā laikā skaid-

rojis valodnieks Jānis Bičolis, labietis ir latviešu gara aristokrāts - tikumīgs, krietns cilvēks, garīgu vērtību turētājs. Juris aprādīja, ka par labieti nevienu nevar iecelt ne pats, ne citi. Šis apzīmējums jānopelna, mūžu dzīvojot pēc morāliiski augstvērtīgiem principiem, kas visi atrodami mūsu dainās. Labietis iztapīgi neliec muguru svešiem ļaudīm, neizvēlīgi nepieņem svešus tikumus vai padomus. Labietis neatraujas no saviem līdzcīvēkiem, bet palīdz grūtdieņiem un arī tādiem, kas nonākuši uz slidena ceļa. Labietis neaizmirst lūgt Dieva padomu visās savās gaitās - "Es Dieviņu pieminēju gan ritā, vakarā", jo labi apzinās, ka "Dievam gudrs padomiņš pār šo visu pasauli."

Kur ir mūsdienu labieši? Jau trīsdesmitajos gados Brastiņu Ernests esot žēlojies, ka latvieši apzīmējumu "labietis" lietojot arvien retāk, jo mums sākot pietrūkt labu cilvēku. Tādēļ par labiešu audzināšanu būtu vairāk jā rūpējas gan ģimenē, gan skolā. Kā labieša paraugus Kļaviņu Juris minēja Krišjāni Baronu un Gunāru Astru. Labietis var darboties arī šaurākā mērogā nekā abi minētie. Medņu Maija par labieti nosauca un ar ziedu velti godināja daudzīnājuma dalībnieci Oškalnu Mirdzu, kas nekad neat-sakoties palīdzēt vai ziedot līdzekļus latviešu sabiedrības vajadzībām. Manuprāt, arī Kļaviņu Jurim pašam piemīt daudz labieša īpašību.

Cik labiešu mums katram izdevies sastapt savā dzīvē? Vai Latvijas patreizējā valdībā atrodams kāds labietis? Cik tuvu labieša iedeālam esm mēs paši? Kļaviņu Juris mudināja ikkatru censties nopelnīt labieša apzīmējumu, jo tikai tā Latvija nepazudīs starp citām tautām, bet spēš paturēt savu Dieva doto vietu mūsdienu pasaulē. Jūza teikto papildināja vīksēja Sandra, atgādinot, ka latviešu sievietē kā dainu teicēja jau kopš seniem laikiem ir kultūras un garīgo vērtību glabātāja ģimenē un tautā.

Tālāk daudzīnājuma tematam piemērotus savu dzeju paraugus iejūtīgi nolasiņa Inese Račevska un Medņu Modris.

Daudzīnājuma labestīgajā gaisotnē, ar Saulgodu sētas pirmajiem pūpoliem rotātajā telpā, pēc pacienāšanas ar šatekliešu sarūpētajiem atspirdzīnājumiem vēl ilgi skanēja dziesmas un mirdēja vēlīgas valodas. Noskaidrojās arī maigi zilgani krāsoto olu noslēpums, kas visus intrīģēja. Šādu krāsu iegūst, olas novārot sarkano kāpostu lapās un pēc tam paturot krāsainajā šķidrumā vairākas stundas. Daudzi apvaicājās, cik drīz šāda veida sarīkojums notikšot atkal.

Šķīroties daudzīnājuma dalībnieki līdz paņēma atmiņas par jauki un vērtīgi pavadītu pēcpusdienu, ar dainu gudribu piedevām - "Vēl man labu, es tev arī, tad mēs mīļi dzīvosim; ko mēs abi dabūsim, ja mēs ļaunu vēlēsim?" Nav jābūt zvērīnātam dievturim, lai šo un citus daudzīnājumā dzirdētos, dainu valodā izteiktos padomus, atzītu par lietderīgiem kā savā personīgajā dzīvē, tā arī sabiedriskajā sadzīvē. "Tu ar Dievu, es ar Dievu, mēs ar Dievu, labi ļaudis". □

Biruta Sūrmane
Ņujorkā, ASV

Pavada Lieldienu
Par augstu kalnu,
Par augstu kalnu,
Caur zaļu birzi.
Caur zaļu birzi
Upītes malā.
Gulī nu Lieldiena,
Līdz citam gadam,
Līdz citam gadam
Upītes malā!

Tautas dziesma

RAKSTS PAR RUNĀŠANU

Runāšana ir daudzu cilvēku mīļākā nodarbošanās, arī te, Latvijā. Šis nav zinātnisks raksts, kas apcer to, ka runā tikai cilvēki, kamēr daudzi dzīvnieki sazinās daudz un dažādos citos veidos, lai nu ko sacījis Dr. Dūlītis.

Latvijā lielas problēmas sacēla, tā saukto, intimsarunu rēķinu parādīšanās gluži nevainīgu cilvēku tālruņa rēķinos, un Latttekom pieprasīja šo summu, kas bieži vien sniedzās simtos latu, samaksāšanu. Tikai atsevišķos gadījumos, kad cilvēks varēja pierādīt, ka tajos datumos nav bijis mājās, rēķinu anulēja. Kamēr dzīvoju amerikā, man nekad ne prātā nenāca jautājums, no kurienes mājās ienāk tālruņa sakari. Vai šie raksta cienījamie lasītāji to zina? Te, Latvijā, tas ir mazliet savādāk. Laukos tālruņa vadi iet pa gaisu, un no stabiem, sadales kastēm, tos izvelk uz dažādajām lauku mājām. Nav nemaz grūti pieslēgties pie kāda mājas līnijas un zvanīt uz vella paraušanu. Rīgā tas ir citādāk. Piemēram, man virs dzīvokļa durvim ir kaste, kas parasti ir vaļā, respektīvi, nenoslēgta, un no tās man ievilkā gan tālruni, gan arī videokabeļa pieslēgumu. Un tā nu gadās, ka šie simti ir bijuši jāmaksā astoņdesmit gadu veciem vecīšiem, kam intimsarunas neinteresē jau daudz gadu, kādam katoļu prelātam un lidzīgiem cilvēkiem. Ir, starp citu, arī bijuši gadījumi, ka mājās ir jauni cilvēki, kas šos sakarus izmanto tad, kad vecu nav mājās. Visādā ziņā, apskatīties uz maniem sakaru tikliem, piezvanīju uz Latttekom un prasīju, vai varu no 900 un 909 numuriem atteikties. Jā, var, tad tikai jānopērk īpašs VEF tālrunis, melns un maziņš, bet ar visādām iespējām - numuru pārzvanīšanu, bieži zvanītu numuru uzspiešanu ar vienu taustiņu, u. t. t. Jā, ieliekot tikai man zināmu kodu, varu par 79 santīmiem mēnesī - liela atšķirība no simtiem latu - atteikties no visa kā. Tā arī dariju un sirds mierīga.

Runāšana ir svarīgs pasākums valdību limeni. Un tāpēc Latvijā pacēlās daudz uzacu, kad gan Saeimas Ārlietu komisija, gan Rīgas Policijas pārvalde paziņoja, turklāt ar savu preses sekretāru starpniecību, ka prese turpmāk viņu sēdēs netiks pielaista. Tad, kad laikraksti to vareni izsmēja, abas komitejas mainīja ieskatu, sakot, ka tikai īpaši slepenās sanāksmēs presi nepielaidīs, citās gan.

Ļoti daudz vārdu ir plūduši par Latvijas leģiona lietu. Liekas, ka Latvijas valdība no viņiem kaunas, un vakardienas plašajā gājienā no Doma baznīcas uz Brīvības pieminekli piedalījās gan daudzi deputāti, gan arī Juris Dalbiņš, ko pagājušā gadā atcēla no Bruņoto spēku priekšnieka amata par piedalīšanos šajā demonstrācijā, kas bija apkauņojoši no valdības puses. Runāsim atklāti: bez latviešu armijas cīņām Latvijas teritorijā es šo rakstu, droši vien, nerakstītu un jūs to nelasītu, un tikai Dievs vien zinātu, kurā Sibīrijas nostūrī balētu mūsu kauli. Šorīt leģionāru gājienu komentēja arī *Eironews* no Anglijas Tās esot bijušas īpašas SS vienības un Latvijai ar šo kaunpilno vēstures posmu būšot jātiek galā. Nesapratni rādīja arī Diena, kas saka, ka 153 000 latviešu iesaukti leģionā. Muļķības. Leģionā dienēja divas divīzijas, ar, apm., 36 000 kaņavīru, pārējie bija policijas bataljonus un citādās frontes vienībās.

Runājis tika arī maniaks Aleksandrs Korjakovs. Pēc uzvārda krievs, beidzis kādu no Valmieras vidusskolām, droši vien, krievu plūsmā. Bet pirms slepkavības dienas bijis bērnu dārzā un apvaicājies, kurā stāvā diendusu gul krievu bērniņi. Un tajā dienā, galu galā nolēmis nenogalināt māti un tanti, viņš aizgāja uz šo jaukto bērnu dārzu, nodūra trīs krievu meitenītes, viņu aukliti un ievainoja citu, kas varonīgi drāzās viņam garām zvanīt policijai, kas viņu drīz notvēra. Tagad Rīgā notiek ekspertīze, vai šis cil-

vēks ir pieskaitāms, vai nē. Protams, Latvijā, ar prezidenta Ulmaņa noteikumu nāves sodus nedrīkst izpildīt, lai cik tāds nāktos Aleksandram Korjakovam.

Runājot par runāšanu tālāk, jāpiebilst, ka Latvijas TV iepirkusi tiesības pārraidīt latviešu versiju slavenajai spēlei *Wheel of Fortune*, ko te sauc par Brīnumratu.

Šo runāja, to runāja, sveši ļaudis daudz runāja,
Ko runāja sveši ļaudis, to tu, latviet, nerunā!

Laimonis Streips,
Rīgā

PAR TRIM ATMODĀM

Kāpēc latviešiem neveicas?

Maz zināmi fakti par politikas aizkulisēm.

Ko mēs redzam, ja ielūkojamies cilvēkos, ar kuriem dzīvojam vienā valstī? Mēs redzam ierēdņus, patērētājus, ārvalstu un starptautisko organizāciju algotus agentus, dažādu ideoloģiju misionārus, biznesmeņus, izklaides industrijas darbiniekus, finansistus, spekulantus, uzpircējus, tirgoņus, reņģu ēdājus, likvidejamos zemniekus, narkomānus, eiromānus, zaļos, zilos, emancipētos, katoļus, jehoviešus, dievtuņus, krišņaitus, mūnistus, kreisos, liberāļus, minoritātes, kosmopolitus, okultistus, rērihiešus, barkašoviešus, leģionārus, antisemītu medniekus, svāra vērotājus, anonīmos alkoholiķus, klusējošo vairākumu un mūžam smaidošo valdību, kas darbojas pēc ES un SVF, nevis savu vēlētāju priekšrakstiem. Bet kur šī "Sodomā un Gomorā" var apjaust latviešu nāciju, tās vienojošo ideju un sūtību pasaulē? Vai tāda vispār ir? Ja nav, tad ko nozīmē trīs nacionālās atmodas, kas vienlīdz jūsmīgi sākās un vienlīdz nožēlojami beidzās? Vai vienojoša latviešu ideoloģija pastāvēja pirms 800 gadiem, pirms krustnešu izkāršanas Daugavas krastā? Ja pastāvēja, tad kāda tā bija un kāpēc tā tomēr nespēja vienot latviešu ciltis vienā nācijā, vienā valstī? Kāpēc vārds "Latvija" radās tikai pagājušā gadsimta otrajā pusē?

Kas ir nacionālisms un patriotisms?

Aleksandrs Dauge savā 1920. gada "Vēstulē nacionālai jauntnēi" rakstīja tā: *"Esi plaša savā dvēselē, Kad tu saucies par nacionālo jaunatni, tad lai tas nozīmētu tikai to vien, ka tu savu tautu bez gala mīli un ar viņu gribi dzīvot un par viņu pazemībā varētu mirt. Bet lai nekad tevī nebūtu nicināšanas un naida pret citām tautām. Mīlot savu tautu, jūtot, kas ir mīlestība uz savu tautu, tev jāsaprot, ka arī citi savu tautu mīl. Tev šī mīlestība jāciena un jābūt godbijīgai pret to. Uzglabā tīru latviešu dabu, kuŗa patiesībā nezina nacionāla naida. Neaptraipi savu dvēseli ar to."* Savukārt, krievu reliģiskais domātājs Ivans Iljins teica tā: *"Nacionālisms ir mīlestība uz savas tautas vēsturisko raksturu un radošo darbību visā tās savdabībā. Nacionālisms ir ticība savas tautas instinktīvajam un garīgajam spēkam, ticība tās garīgajam aicinājumam. Nacionālisms ir griba, lai mana tauta radoši un brīvi ziedētu Dieva dārzā."*

Lietuviešu trimdas filozofs Jozas Girņus patriotismu raksturo kā dabisku personas kalpošanas tikumu savai tautai. Būt patriotam nozīmē pašam sevi iesaistīt pienākumos tautas labā. Tomēr mīlēt, kas savs, nenozīmē visu, kas savs, vienlīdz atzīt. Ar to patiesa mīlestība atšķiras no aklas mīlestības. Tikai akla mīlestība nešķir to, ko vērts mīlēt, no tā, kas nav mīlestības cienīgs. Šā iemesla dēļ tāda mīlestība ir ne tikai akla, bet arī tukša: kuŗš vienlīdz ciena visu, kas tik savējs, tas apmierinās ar to, kas ir un ar to pašu atsakās tiekties pēc labāka un pilnīgāka. Īsta mīlestība visu skaidri redz: gan diženumu, gan izlaidību un trūkumus. Tai sāp viss, kas savējos ir primitīvs un nepilnīgs, bet tā uz visu skatās ar apņēmību trūkumus pārvarēt un novērst. Mīlēt savu tautu nozīmē celt to tādu, lai tā

būtu entuziasma vērtā visā savā būtībā. Sava tauta jāmil tikumiski.

Girņus šķiņ istu patriotismu, kas pakļauts tikumiskām normām, no ļaunas patriotisma karikatūras, kas ir neprātīga savas tautas mīlestība, kas tautību izceļ pāri tikumiem un tiesībām. Patriotisms var būt ceļošs, bet var būt arī postošs. Savu tautu var mīlēt tikli un netikli. Īsts patriotisms tiecas pēc morāla un garīga dizuma. Turpreti kosmopolitismu Girņus nosauc par morālu genocīdu. Nav neļaušība, ka visi apspīdēji cenšas apspīstajos potēt kosmopolitisma noskaņās.

Tātad nacionālisms ir svētas un universālas jūtas, kas piemīt katrai veselīgai tautai, ja vien tā nav ļāvusi sevi samaitāt un līdz ar to pakļaut iznīcībai. Nacionālisms kā mīlestība uz savu tautu uzliek nacionālistam arī atbildību un pienākumu, lai šī mīlestība neizrādītos tukša un neauglīga. Katram nacionālistam praktiskajā dzīvē jātiecas savu tautu pacelt, izglītot, garīgi bagātināt, radīt priekšnoteikumus tās harmoniskai attīstībai, kā arī tā jāargā. Taču jāzina, ka nacionālismu, tāpat kā citas svētas jūtas, var izmantot arī nelietīgi. No tā jāargājas visvairāk.

Koku pazīst pēc tā augļiem. Vai mēs varam uzskatīt sevi par labu koku, ja mūsu kopējās rīcības augļi izrādās rūgti un pašiem nebaudāmi? Vai mēs šādā gadījumā drīkstam domāt par savu turpmāko rīcību, pirms neesam apzinājuši un labojuši savas pagātnes kļūdas, kuŗu sekas mūs vajā vēl šodien un vajās rīt? Vai mēs varam atrast savas kļūdas un maldus, balstoties tikai uz oficiālo vēsturi, kuŗā daudzas mūsu kļūdas, iespējams, ir noklusētas, sagrozītas, pasniegtas kā sasniegumi vai pat gloriificētas?

Stāvoklis pirms pirmās atmodas

Sākšu ar laiku pirms mūsu pirmās tautiskā atmodas XIX gadsimta vidū. Pasaulē tolaik dominēja Britu imperija, kas kontrolēja ceturto pasaules daļu, galvenos jūras ceļus un pasaules tirdzniecību. Lielbritānijas varenību baroja lēts darba spēks kolonijās, lētas izejvielas, nodokļi no pasaules tirdzniecības. Saule virs Britu impērijas nenorietēja. Tomēr gan Eiropā, gan Amerikā bija sākusies strauja saimnieciska attīstība, kas nopietni apdraudēja britu oligarchijas pozīcijas. It īpaši dinamiski attīstījās Vācija, ASV, Japāna, Francija un Krievija. Britu ģeopolitiku izpratnē pastāv mūžīga, nesamierināma cīņa starp kontinentālo sauszemi un jūras valstīm. Kas kontrolē kontinentālo vidieni, tas kontrolē pasauli. It īpaši bīstami Lielbritānijai šķita kontinentālo Eiropas valstu plāni celt Transsībijas dzelzceļa maģistrāli, Berlīnes-Bagdādes dzelzceļu un citus tirdzniecības ceļus, kas būtiski mazinātu britu kontrolēto jūras ceļu nozīmi, kā arī padarītu vēl straujāku Eiropas attīstību, atstājot Lielbritāniju atpalikušo valstu vidū, dodot impulsu koloniju izslīdēšanai no britu kontroles.

Ko darīt, lai šo Lielbritānija nelabvēlīgo attīstību apturētu? Protams, nekas efektīvāks par vecu "skaldi un valdi" principu vēl nav izdomāts. To var vienīgi izsmalcināt un izmantot agrāk neiedomājamos mērogos. Lai tautas un cilvēkus pamatīgāk sašķeltu un sanaidotu, vispirms tos jāsamaitā garīgi, jāatbrīvo no universālajiem cilvēcības principiem, Dieva doto dabisko tiesību izpratnes, jāiepotē tiem ārēji vilinošas, bet neauglīgas ideoloģijas, kas pasniedzamas reformu nepieciešamības mērcē, turklāt globālā mērogā. Vēl labāk, ja izdodas cilvēkus pavisam atbrīvot (lasī: atraut) no paša Dieva. Vācu dekadences filozofs Niče tā arī pasludināja: "*Dievs ir miris!*"

Augsni ideoloģiskai apstrādei sagatavoja britu radikālā filozofijas virziena pārstāvis un utilitārisma doktrīnas pamatlicējs Džeremījs Bentams (1748.-1852.). Utilitārisms ir banāls praktiska izdevīguma princips, pēc kuŗa daudzi dzīvo arī mūsdienu Latvijā. Cilvēka laimi Bentams savā doktrīnā pielīdzināja baudai, bet morāli viņš identificēja ar

laicīgas lietderības apsvērumiem. Utilitāristi apgalvo, ka rīcība ir pareiza, ja tā šķiet lietderīga sabiedrības vairākumam. Rīcības pareizību varot izrēķināt matēmatiski, salīdzinot baudu un sāpju summas. Bentams postulēja: ja vērtības tiek balstītas uz baudu un sāpju matēmatisku vērtējumu, tad atkrit nepieciešamība balstīties uz cilvēka dabiskajām tiesībām. Tāpēc nepieciešamas reformas, kas izpaustos kā utilitāra morāles, politikas un likumdošanas evolūcija. Tādējādi Bentams savā filozofijā cilvēku faktiski pielīdzināja sunim Pavlova eksperimentā. Atliek šai sugai vienīgi ieaudzināt nepieciešamos nosacītos refleksus..

Viens no Bentama fanātiskākajiem sekotājiem bija ilg-gadējais un leģendārais Lielbritānijas valstsvīrs lords Henrijs Džons Palmerstons (1784.-1865.). Palmerstons 56 gadu periodā bija gan Lielbritānijas kuŗa sekretārs, ārlietu sekretārs, iekšlietu sekretārs, gan premjērministrs. Šajā laikā Lielbritānijai bija visaktīvākā ārpolitika: vairāku konfliktu izraisīšana Eiropā un starpniecība to risināšanā, divi Opīja kuŗi Ķīnā, ieļaušanās Otomanu impērijas un Ēģiptes konfliktā, pilsoņu kuŗa sagatavošana ASV, atbalsts 1848. gada revolūcijām Eiropā, patvēruma piešķiršana un tālākas darbības nodrošināšana visiem pēcrevolūcijas bēgļiem, arī komunistiem un anarchistiem, Krimas kuŗš Krievijā, "lielgaballaivu diplomātijas" sākšana, sacelšanās Indijā utt.

Par savu efektīvāko instrumentu britu oligarchijas interešu balstīšanai Palmerstons izvēlējās itāļu izcelsmes masonu Džuzepi Mazzīni (1805.-1872), kuŗš 1831. gadā par karbonāru dumpju organizēšanu tika izraidīts no Itālijas. Karbonāri bija pēc masonu ložu principa organizētas militāras vienības Itālijā, Spānijā, Portugālē un Francijā. Francijā un Anglijā karbonārus sauca par foristeriem, bet Baltijā un Krievijā - par mežabrāļiem. 1831. gadā Mazzīni, balstoties uz karbonāriem, dibināja plašāku masonu organizāciju *Jaunā Itālija*. Tās pašu paustais mērķis bija Itālijas apvienošana un republikas nodibināšana, bet faktiskie mērķi bija daudz tālāki. Jau 1833. gadā Mazzīni nodibināja organizāciju *Jaunā Eiropa*, un drīz pēc tam viņa piekritēji, kuŗi pēc karbonāru dumpju apspīšanas bija aizceļojuši uz Amerku, dibināja arī *Jauno Ameriku*. Pēdējā, izstrādājot savabīgu dienvidnieku nacionālisma ideoloģiju, lika pamatus konfederātu kustībai par atdalīšanos no ASV, kā arī itāļu un sicīliešu mafijai.

Mazzīni tika pasludināts par Eiropas nacionālisma tēvu un pamatlicēju, tā kā viņa radītā *Jaunā Eiropa* uzjundīja nacionālo sentimentu gandrīz katrā Eiropas tautā. *Jaunās Eiropas* ietvaros dibinājās *Jaunā Turcija*, *Jaunā Serbija*, *Jaunā Vācija* u. tml.. Šo kustību dalībniekus saca par jaunturkiem, jaunpoļiem, jaunvāciešiem un, protams, arī mūsu pašu jaunlatviešiem.

Romantiskais nacionālisms

Taču šim nacionālismam bija viena ļoti būtiska īpatnība, kāpēc to sauca arī par romantisko nacionālismu. XIX gadsimta romantisms bija irracionāls, mitoloģizēts un reakcionārs strāvājums, kas idealizēja senatni. Faktiski tā bija vecās feodālās oligarchijas nostalgija pēc "vecajiem labajiem" Romas impērijas laikiem, pēc neierobežotas feodāļu, vergtuŗu un viņiem kalpojošo priesteru varas pār 95% tumsonībā un verdzībā nospiestās sabiedrības. Tā nav neļaušība, ka arī ASV dienvidu pavalstīs šo strāvājumu atbalstīja vergtuŗi. Tālā senātne tika idealizēta, gloriificēta un apaudzēta ar teiksmainiem mitiem. Katrā Eiropas tautā minētās masonu struktūras ķērās pie nacionālās mitoloģijas radīšanas. Tika vākti etnogrāfiskie priekšmeti, senās teikas, leģendas un dziesmas. Tika atdzīvināti vecie dievi un rakstīti varoņeposī. Ja ko nevarēja atrast, to aizņēmas no citām tautām, piemēram, grieķu mitoloģijas, šo materiālu tautiskojojot, piemērojot konkrētajām vajadzībām. Gan-

driz katrā Eiropas tautā līdzās varoņposiem tika konstruētas nacionālās reliģijas, zīmētas kartes, kas it kā attēloja šo tautu senatnē apdzīvotās teritorijas, tika popularizēti atbilstošie lielvalstu atdzimšanas kultī. Grāmatās un žurnālos parādījās tādi nosaukumi kā Lielserbija, Lielkroālija, Lielvācija, Lielpolija un pat Liellatvija. Vēl tagad tiek publicētas vēstures kartes, kurās latviešu apdzīvotās teritorijas stiepjas līdz Maskavai un ne mazāk citos virzienos. Par Liellatvijas atdzimšanu tolaik tika rakstīts ārkārtīgi nopietni. Liela nozīme tika piešķirta senajiem simboliem. Kā zināms, masoni un okultisti ir lieli simbolu pielūdzejī.

Mitoloģija un nacionālās reliģijas dažādām tautām tika radītas pēc līdzīga šablona, kam bija maz kopēja ar šo tautu patieso senatni. Ja neticat man, varu citēt šā darba līdzstrādniekus. Viens no jaunlatviešu darba rezultātiem bija dievturība. Es zinu, ka vēl mūsdienās dažādām dievturību draudzēm nav vienprātības par to, kas uzskatāmas par latviešu dievībām. Starp draudzēm valda neuzticība, apvainojumi un pat neremdināms naidis. Bet dievturības dibinātājs un teorētiskais Ernests Brastiņš 1938. gada *Labieša* 2. numurā atklāj dievturības filozofiskās saknes:

"(..) dievturībai pa ceļam tie domu kūļi, kas apzīmēti ar vārdiem: iluzionisms, fikcionālisms, fenomenālisms.

Iluzionisms ir ieskaits, ka ārējā pasaule ir šķitums, ko darinājuši mūsu dvēsele pati. (...) Iluzionismam tuvojas Šopenhauēra (1788.-1860.) pasaules uzskats, jo dabas parādības, kas noris laikā un telpā, viņš dēvē par fantasmagoriķām, Maijas plivuriem u. tml.

Fikcionālisms atzīst fikcijas jeb iedomāta īstuma, neistuma lielo nozīmi domāšanā un dzīvē. Neīstie priekšstati, neīstas atziņas tiek izlietotas kā īstas (...).

Fenomenālisms ir mācība, ka mēs atskāršam tikai "parādības", nevis no mums neatkarīgas lietas. Fenomenālisms atzīst, ka ārpus mums var būt lietas, bet mēs viņu īsto dabu nevaram zināt, jo spējam tās atskārt tikai simbolos, ko radījuši mūsu jetekļi mūsu apziņā. (...) Radikālākais fenomenālists bija Berklijs (1685.-1753.), kas nemaz neatzina ārējās pasaules pastāvēšanu."

Citās vietās Brastiņš dievturības principus skaidro ar ortisma, relativisma, eidomonisma un pragmatisma teorijām. Tas nu ir gluži atbilstoši mūsu valdības principiem, tāpēc tā nav nejaušība, ka vairāki Saeimā iekļuvušie dievturī (Tupešu Jānis, Ints Čālītis u. c.) tik izsmalcināti apkaņoja latviešu intereses. Tātad pats dievturības dibinātājs atzīst, ka par nacionālu reliģiju latviešiem tiek piedāvāti Rietumeiropas dekadences pārstāvju, dvēseles deģenerātu fatasmagoriskie murgi, kas, protams, tiek pasniegti tautiskā valodā un saistīti ar tautiskiem simboliem. Bez tam, ja dievturība nespēj apvienot pašus dievturības, tad kā tā apvienos latviešu tautu?

Teikto apkopojot, var secināt: romantiskais nacionālisms un tā ietvaros radītās nacionālās mitoloģijas, reliģijas un ideoloģijas ir internacionāls produkts, ko radīja internacionālā oligarchija savu tautu muļķošanai un manipulēšanai. Oligarchija - visi šie baroni, grāfi, konjunktūristi, augstu situētie ietekmes aģenti, spekulanti, finanču haizivis un lielpašnieki - ir dziļi internacionāla un kosmopolitiska sabiedrība, kas neatkarīgi no savas formālās tautības aiz tautu mugurām saprotas brīnišķīgi.

Lai labāk izprastu romantisko nacionālismu, tā kā nacionālisms ir tautas mīlestība, varbūt ir lietderīgi to salīdzināt ar romantisku cilvēku mīlestību. Protams, katrai mīlestībai jābūt vismaz nedaudz romantiskai, bet šoreiz es runāju par pārlieku romantizētu, aklu mīlestību. Gadās, ka puisim tā iepatikas meitene vai otrādi - meitenei iepatikas puisis, ka šo būtņi sākam neapzināti idealizēt, savā iztēlē piedēvēt tai tādas īpašības, kādu patiesībā nemaz nav. Mēs šo meiteni vai puisi izdomājam, un šīs fantāzijas sa-

trauc un kairina mūsu jūtas. Citi brīnās, ko gan viņš tajā pelēcībā atradis, bet mums šķiet, ka par viņu varētu atdot kaut visu pasauli. Tā nav jokia lieta. Akla mīlestība, ja to atraida vai rupji izsmej, cilvēku var novest līdz pašnāvībai.

Reizēm pietiek vienas ar savu ideālu kopā pavadītas nakts, lai visa burvība pazustu. Tad kā reakcija ideāla neatbilstībai ar realitāti mūs var pārņemt vilšanās, nicinoša vienaldzība vai pat naidis. Bet, ja mūsu idealizētais draugs izrādās viltīgs, uz gultu tik ātri aizvilkt neļaujas, turklāt vēl prot uzkurināt iztēli, dzīve romantiskās ilūzijās var turpināties gadiem. Un tikai pēc kāzām, kad dzīve atklāj neatbilstību starp fantāzijām un pelēcīgo realitāti, mūs var pārņemt sāpīga vilšanās un aizvainojums: kādu raganu gan es esmu apprecējis? Patiesībā vaina nav mūsu laulātajā draugā, bet mūsu pašu fantāzijā, kas tik tālu atrāvusies no patiesajām partnera īpašībām. Pastāv arī iespēja, ka laulātā patiesās īpašības, lai arī tās nelīdzinās spožajām fantāzijām, nemaz nav tik peļamas. Tomēr, ja mēs to nesaprotam un nepieņemam, līdzīgi gadījumi var beigties gaužām bēdīgi.

Idealizētu fantāziju krišana, saskaņoties ar reālo dzīvi, vienmēr ir sāpīga. Un, jo lielāka bijusi neatbilstība ar realitāti, jo sekojošā vilšanās ir sāpīgāka. Tā cilvēku var paralizēt, izdedzināt vai pat iznīcināt. Pašlaik līdzīga parādība vērojama mūsu sabiedrībā, jo ar neatkarības atgūšanu saistītās cerības tik ļoti atšķīras no patreizējās dzīves realitātes. Tā pati likumsakarība attiecināma arī uz nacionālismu vai patriotismu. Jo vairāk šie ideāli neatbilst īstenībai, jo lielāka vilšanās mūs gaida. Bet vēl sliktāk, ja ideāli bijuši balstīti uz izdomātu mitoloģiju vai iepatēti no naidīgiem ārējiem spēkiem. Tad vilšanās ir garantēta. Cik gan daudz ir bijuši gadījumu, kad cilvēks no kvēla patriota pārvēršas par savas tautas nīdēju vai sarūgtinātu nodevēju. Un viss tas tāpēc, ka nacionālisms bijis pārlieku romantisks, akls, uzpūsts no muļķīgām fantāzijām.

Bet tagad iedomāsimies, kam jānotiek, ja, piemēram, Lielserbijas idejas fanātiķi nolemj atjaunot savu lielvalsti, t.i., atgūt savas vecās teritorijas, kurās pašlaik aizņēmuši negantie kaimiņi, piemēram, kroāti, un ja arī kroātiem netrūkst Lielkroātijas idejas atbalstītāju? Pilnīgi pareizi - starp šim radniecīgajām slāvu tautām, kas runā vienā valodā, sākas nežēlīgs brāļu karš. Kā liecina vēsture, bija vairāki Balkānu karši, kurī pārauga I pasaules karš. Savukārt, I pasaules karš un netaisnīgie Versaļas līguma noteikumi atstāja iemeslu II pasaules karšam, bet serbi un kroāti kaņķo arī mūsdienās. Tieši tāds bija Palmerstona stratēģijas mērķis. Turpretī Lielbritānija allaž palika malā, no pasaules karšiem izgāja ar minimāliem zaudējumiem un, kas pats galvenais, vienmēr uzvarētāju pusē.

Kā dzima komūnism?

Atgriezīsimies XIX gadsimtā. *Jaunā Eiropa* bija aristokrātu un vidusslāņa kustība, sociāli apspiestajiem viņu idejas šķita tālas un neizprotamas, ja vien runa nebija par nacionālu atbrīvošanu no ārzemju jūga. Precīzāk būtu teikt, ka aristokrāti savus nabadzīgos tautiešus nemaz neatzina par tautiešiem, atteicās ar tiem brāļoties vai sēdēt pie viena galda. Tāda bija arī jaunlatviešu attieksme pret nabadzīgo latviešu zemniecību un strādniecību. Tautietis viņiem bija tikai turīgs latvietis vai arī augstu skolu beidzis censonis ar labām karjēras izredzēm.

Lai tomēr tautas sašķeltu vēl vairāk un konfliktos iesaistītu plašākus cilvēku slāņus, britu ģeopolitiķi nolēma radīt arī sociālo kustību, kurā vēlāk nosauca par marksismu vai komūnismu. Zīmīgi, ka šī kustība neradās no apakšas, visi komūnisma teorētiķi, vadoņi un aģitatori nāca no turīgām, aristokrātiskām dzimtām. Komūnistisko kustību pēc Palmerstona norādījumiem radīja un ievadīja tas pats masons Džuzepe Mazzini. 1847. gadā viņš nodibināja Itāli-

jas nacionālo komiteju. Tajā pašā gadā vairākas līdzīgas Eiropas pilsētu komitejas nodibināja *Komunistu līgu* un tika publicēts Kārļa Marksa (1818.-1883.) parakstītais *Komunistu manifesti*. 1848. un 1849. gadā kontinentālo Eiropu, bet ne Lielbritāniju, satricināja revolūcijas. Pēc revolūciju apspiešanas Marksu vēlreiz izraidīja gan no Vācijas, gan Francijas. Patvērumu viņš saņēma, protams, Londonā, lorda Palmerstona paspārnē. No turienes brīvi turpinājās komunistiskās kustības vadīšana un koordinēšana. 1864. gadā Londonā tika dibināta *Pirmā internacionāle*. Dibināšanas sēdi vadīja un Marksu par organizācijas sekretāru izvirzīja pats Mazzini. Latvijā komunistiskā kustība ienāca ar nosaukumu *Jaunā strāva*. Un tagad, tikuši skaidrībā par abu minēto kustību izcelsmi un patiesajiem mērķiem, mēs varam pilnīgi pārcelties uz XIX gadsimta Latviju.

Jaunlatvieši un Jaunā strāva

Latvija tolaik ietilpa Krievijas imperijā. Krievija un it īpaši Latvijas teritorija tolaik piedzīvoja patiešām dinamisku uzplaukumu: cēlās rūpnīcas un dzelzceļi, strauji auga pilsētas. Līdz ar to arī ne mazums latviešu ar savu darbu ieguva turību un izcilu sabiedrisko stāvokli. Latvieši iespiedās pilsētās un visās svarīgākajās tautsaimniecības nozarēs. Laukos radās latviešu lielgruntnieki, zemnieki iepirka savu zemi.

Latvija bija īpašs imperijas rajons, kur gandrīz neierobežotu varu baudīja vācu muižnieki, tirgotāji un ierēdņi. Vācieši tolaik dominēja ne vien Baltijā, bet arī Krievijas cara valdībā, kurā daudzi ietekmīgi ministri bija baltvācieši. Turīgie latvieši vāciešos redzēja galveno šķērslī savai augšupejai. Tomēr sekmīga konkurence ar vāciešiem varēja turpināties veselīgās slīdēs un gūt plašu tautas atbalstu. Varēja, taču šajā procesā iejaucās ārvalstu inspirētie jaunlatvieši, kas dabisko latviešu kāpumu nevajadzīgi sarežģīja. Jaunlatvieši izkropļoja un aprobežoja latviešu savstarpējās attiecības, nacionālismu sašaurināja un ievirzīja neauglīgās prievīšu tautisma slīdēs. Es negribu apgalvot, ka jaunlatviešu kustībā nebija patiesu un talantīgu savas tautas patriotu, bet viņi nebija noteicēji un pakāpeniski tika nobidīti malā vai pārgāja pie jaunstrāvnikiem.

Jaunlatviešus neuztrauca zemnieku apspiestība vai jaunās strādniecības beztiesiskais stāvoklis. Viņus vairāk interesēja prievīšu, jostu vākšana, latvisku dievestību izdomāšana, leģendu, varoņdzejas un eposu sacerēšana. Tie bija liekulīgi un korumpēti cilvēki, kas līdzīgi mūsdienu nacionālajiem konservatoriem - TB/LNNK. Atklātībā viņi runāja pret vāciešu privilēģijām, bet mājās bērņus mācīja buldurēt vāciski. Rīgas Latviešu biedrības ziedu laikā viņi blēdījās ar tautiešu ziedotājiem līdzekļiem, tautas vārdā rīkoja dažādas afēras, piemēram, Kr. Valdemāra dibinātajā kuģniecībā, bet vēlēšanu laikā tirgoja vāciešiem tautiešu balsis. Ļoti talantīgi šo laiku un, t. s., familiju tikumus savā dokumentālajā romānā "Rīga" aprakstījis mūsu rakstnieks un to notikumu dalībnieks Augusts Deglavs.

Tuvākie jaunlatviešu sabiedrotie bija Krievijas slavofili. Tikai precīzi jāizšķir, kurš kurš izmantoja. Starp citu, paši jaunlatvieši savāca parakstus petīcijai, kurā lūdza caru Latvijā ieviest Krievijas zemstus un tiesu sistēmu, kā arī krievu valodu valsts iestādēs. Šī provokatīvā akcija beidzās ar to, ka arī latviešu skolās pat starpbrižos latviešu bērni nedrīkstēja sarunāties dzimtajā valodā. Latviešos jaunlatvieši audzināja Krievijas patriotismu. I pasaules kara laikā tas izpaudās kā latviešu masveida stāšanās Krievijas kaŗpulkos, un lielas tautas daļas (vismaz 800.000 cilvēku) došanās bēgļu gaitās uz Krievijas vidieni.

Kā jau teicu, par tautiešiem jaunlatvieši atzina tikai turīgos un ietekmīgos latviešus. Pret nabadzīgajiem bezzemniekiem un strādniekiem jaunlatviešu nostāja neatšķi-

rās no vācu baronu nostājas - bauriem jāturās pie arkla. Apstiprināt tautas stāvokli šiem "nacionālistiem" nerūpēja un nesāpēja (gluži kā mūsdienu TB/LNNK). Šī nostāja panāca, ka latviešu vairākums kļuva par vieglu upuri internacionālajiem komunistu aģitatoriem. Latvijā izveidojās Krievijā vislielākā un organizētākā sociāldemokrātu - bolševiku organizācija, vēlāk V. Ļeņins brauca uz Rīgu apgūt latviešu komunistu pieredzi. 1917. gadā latviešu komunisti uzvarēja vēlēšanās un ar gavilēm sagaidīja P. Stučkas valdības ierašanos. Latviešu komunisti veidoja jaunās Padomju Krievijas režīma mugurkaulu.

Kopš jaunlatviešu laikiem latvieši visos izšķirošajos brīžos bija sašķelti un nesa milzīgus, bezjēdzīgus upurus. Latvieši viens pret otru un zem svešiem karogiem kaŗoja I pasaules kara, Krievijas pilsoņu kara, Latvijas Brīvības cīņā, II pasaules kara frontēs un arī vēlāk.

Revolūcijas Latvijā un Otrā atmoda

Nedaudz aplūkosim 1905. gada revolūciju. Tolaik daudzi baltvācieši bija atmetuši savu augstprātību, redzēja perspektīvu līdztiesīgā sadarbībā ar latviešiem (lai kopēji pretotos Krievijas šovinistiskajai pārkrievošanas politikai) un bija gatavi atīt latviešus par noteicējiem Latvijas teritorijā. Pēc revolūcijas sākuma lauku teritoriju apsēda gan komunistu, gan jaunlatviešu pēcteču aģitatori, pēkšņi radās mežabrāļu vienības (karbonāru analogs Latvijā). Mežabrāļi un aģitatori izpovecēja bezjēdzīgu un tautas mērķiem neatbilstošu muižu dedzināšanu un laupīšanu. Turklāt dedzinātas tika tieši latviešiem draudzīgo baronu muižas (naidīgie bija jau laikus aizmukuši), tā padarot tos par saviem ienaidniekiem.

Pēc revolūcijas atplūdiem nāca reakcija - A. Orlova soda ekspidīcija. Minētie aģitatori un mežabrāļi pēkšņi pazuda. Kā vēlāk izrādījās - viņu lielākā daļa (ap 5000) vienkārši emigrēja, lai gatavotu nākamo revolūciju. Bet soda ekspidīcija dedzināja latviešu zemnieku mājas, ap 2500 aktīva latviešu nošāva, ap 2700 izsūtīja uz Sibīriju, 8000 ielika cietumā. Kam tas viss bija izdevīgi - latviešu atbrīvošanas kustībai vai britu ģeopolitiķiem?

1917. gada oktobrī latviešu patrioti dibināja Latviešu Pagaidu Nacionālo padomi, kurus pēc sekmīgas darbības 1918. gada 11. novembrī par Latvijas pārstāvniecību atzina pat Lielbritānija. Kāpēc tikai pēc nedēļas, lai proklamētu Latvijas neatkarību, tika dibināta cita institūcija - Latvijas Tautas padome, līdz ar to apdraudot latviešu diplomātiskos sasniegumus? Tikai tāpēc, lai tajā iekļūdinātu "reālpolitiķus" un konjunktūristus, kuri vēl pirms mēneša aktīvi cīnījās pret Latvijas neatkarības ideju, aicinot samierināties ar kultūras autonomiju. Vēlāk šie konjunktūristi un "reālpolitiķi" tirgojās ar Latvijas nacionālajām interesēm, darbojās ārvalstu kapitāla interesēs un taisīja dārgas finansiālas rebes uz Latvijas rēķina. Galu galā šie cilvēki iztirgoja arī pašu Latvijas neatkarību.

Šie konjunktūristi un šīverētāji Latvijai ik uz soļa izmaksāja ļoti dārgi. Kāpēc, piemēram, pēc ārkārtīgi sekmīgās Cēsu kaujas 1919. gada jūnijā, kad totāli sakautos ģenerāļa fon der Golca landesvēristus atlika ātri iztriekt no Latvijas un Lietuvas, pēc britu ģenerāļa Berta ieteikuma K. Ulmanis parakstīja Strazdu muižas pamiera līgumu, kas vāciešiem ļāva atpūsties, saņemt papildspēkus un bruņojumu, lai ar nesalīdzināmi pāriem spēkiem Bermonta vadībā gandrīz iznīcinātu jauno Latvijas valsti? Cik Latvijas patriotu šajā Ulmaņa izprovocētajā cīņā nevajadzīgi krita? Līdzīgu "nejaušību" un "pārpratumu" bija pārāk daudz, lai tos varētu izskaidrot kā parastas kļūdas.

10 gadus pēc neatkarības proklamēšanas, t. i., 1928. gadā viens no Latvijas neatkarības autoriem Dr. Pēteris Zālīte savā grāmatā "Kā Latvija tapa" rakstīja: "Iegūta ir politiskā brīvība. Šai ziņā Latvija ir brīva. Bet ir arī vēl ci-

ta nebrīvība - ekonomiska un finansiāla nebrīvība. Un šai ziņā mēs grimstam verdzībā, atkarībā no svešiem elementiem. Rīgas nami pāriet svešnieku rokās. Tirdzniecība ir tāpat cittautiešu rokās. Rūpniecība, pat dzirnavas svešnieku rokās. Arī dzelzceļu taisās atdot svešniekiem. Pat mūsu lielāko dabisko bagātību - Latvijas ūdens spēk[stacijas]. Meži jau būs drīz pagalam izskausti. Svētības no tā, redzamas svētība valsts labā - maz. Lielāko daļu peļņas saņēmuši sveši elementi. Cik ilgi lai tas tā iet? - Kad meži būs beigti, kur tad ņems naudu, ko segt iztrūkumu? Īpaši tad, ja mēs tā visu atdodam svešniekiem.

(..) Nav mums bijis neviena īsta, tālredzīga, saprātīga un nesavtīga valstsvīra. Nav bijis neviena īsta Latvijas izveidotāja. Un ja tādi arī mūsu vidū dzīvotu, tad nekaulrīgie "reālpolitiķi", "prātīgie", "apdomīgie" arvien visur priekšā un izšķirošos brīžos, kā jau nekaulrīgākie, sagrābj varu savās rokās un saimnieko tā, lai rīt vai nāk grēku plūdi, cerībā, ka katastrofai nākot izbēgs. Nav jau vairs pašam kā Noasam jābūvē šķirsts. Kuģi ir jau uzbūvēti, gatavi, gaida "reālpolitiķus" un valsts mantas izšķiedējus, lai kuģā katrā brīdī varētu ar laupījumu doties jūrā."

Vai mēs tagad, arī 10 gadus pēc neatkarības pasludināšanas, nevarētu rakstīt ļoti līdzīgi? Bet vēl tajā pašā grāmatā P. Zālīte precīzi prognozē: "Ja mēs nonākam pie šādas atziņas un atļaujam tiem pašiem vēl turpmāk tāpat 10 gadus tālāk saimniekot, tad neatkarīgā Latvijas ies bojā (..) Tiesa, pēc 1934. gada saimnieciskā politika Latvijā krietni uzlabojās, bet vienīgi tāpēc, lai pēc tam to bez ciņas atdotu okupantiem.

1920. gadā pie varas nākušajam K. Ulmaņa režīmam bija proangliska orientācija. Ulmaņa laikā varēja pēc patikas lamāt vāciešus un Vāciju, nedaudz drikstēja pakritizēt Padomju Krieviju, bet nevarēja būt ne runas par Lielbritānijas kritizēšanu. Bet tieši Lielbritānija bija tā, kas Latviju nodeva.

No vēstures zināms, ka 1940. gada viltus Saeimas vēlēšanu rezultātus angļu avīzes pasludināja dienu pirms pašām vēlēšanām. Savukārt, 1942. gada 6. februārī angļu izdevums "The Times" rakstīja: "Mazajām Baltijas tautām jāatgriežas Padomju Savienībā, jo tās bija tai brīvprātīgi pievienojušās, un arī teritorijai, kuŗu tās apdzīvo, ir ārkārtīgi liela stratēģiska nozīme. Tagadējais karš to arī pierāda, un ir tikai jānožēlo, ka boļševiku nostiprināšanās un Baltijas tautu pārvietošana tika pārtraukta.

Kas attiecas uz britu viedokli, tad mēs neesam šini lietā ieinteresēti, un apsveicam faktu, ka Baltijas valstu jautājumā Īdena un Staļina starpā pastāv pilnīga saprašanās, kā tas bija arī 1939. gada pavasarī, Anglijas - Padomju Savienības sarunu laikā."

Tāpat vienošanās par Latvijas atdošanu PSRS bija panākta un saskaņota ne vien ar Hitlera Vāciju, bet arī ar Lielbritāniju, turklāt vispirms ar Lielbritāniju. Šī nostāja netraucēja pēc kara musināt latviešu partizānus bezperspektīvai cīņai, gaidot "angļu un amerikāņu sabiedroto" atbrīvošanas iebrukumu okupētajā Latvijā un Londonā noguldīto Latvijas valsts līdzekļu atdošanu Padomju Savienībai. Arī pašlaik mēs dzīvojam kolonijā, kuŗai "pasauli atvērusi" britu firma Lattelekom, zemessargus apmāca britu instruktori, bet robežas kontrolē britu firma Crown Agents.

Neatkarību neviens nedāvina jeb Trešā atmoda

Ja 1918.-1920. gadā Latvijā bija Brīvības cīņas, tad 1991. gadā nekādu nopietnu cīņu nebija - brīvību mums uzdāvināja. Paskaidrošu, kā es to domāju. Ja Baltijā, Ukrainā, Moldāvijā un PSRS Aizkaukāza republikās pastāvēja kaut kādas kustības par neatkarību, tad, piemēram, Turkmēnijā, Tadžikijā, Ķirgīzijā un Uzbekijā neatkarību gandrīz neviens neprasīja. Neprasīja, bet tomēr saņēma. Tur-

klāt uz nesalīdzināmi izdevīgākiem noteikumiem nekā Baltijas valstis. Citām republikām Krievija atstāja, piemēram, visu militāro infrastruktūru: modernākās kaujas lidmašīnas, tankus, ieroču un municijas noliktavas, modernas ieroču rūpnīcas, pētnieciskos institūtus un stratēģiskās kodolraķetes, bet Baltija palika plika un neapbruņota. Kā izskaidrot šo paradoksu?

Kā jau parasti juku laikos, Maskavā sākās cīņa par varu. Vienu grupējumu vadīja PSRS prezidents M. Gorbačovs, bet otru - Krievijas prezidents B. Jeļcins. Abiem grupējumiem bija savi piekritēji visās PSRS struktūrās: armijā, drošības dienestos, iekšlietu struktūrās, masu informācijas līdzekļos, diplomātijā u. c. Tā kā Gorbačovs bija tikai Augstākās padomes iecelts PSRS prezidents, Jeļcinam pavērās ģeniāli vienkāršs ceļš, kā atbrīvoties no sava sāncenša. Vajadzēja tikai likvidēt PSRS, un Gorbačovs paliktu bez posteņa.

Lai to panāktu, Jeļcins izsludināja šādas ideoloģiskas nostādnes: 1) Krievijas neatkarība no korumpētā imperijas centra; 2) padomju republiku un par Krievijas federācijas republiku tiesības uz neatkarību. Jeļcins burtiski aicināja Krievijas republikas ņemt tik daudz suverēnitātes, cik tās spēj izmantot. Palīdzēja arī Belovežas vienošanās. Lai diskreditētu Gorbačovu PSRS iedzīvotāju un visas pasaules acīs, 1989. gadā dažādos potenciāli nemierīgos PSRS reģionos (Karabachā, Baku, Grūzijā un arī Baltijas republikās) tika provocēti gaužam nepievilcīgi un asiņaini konflikti, kuŗos tikai iesaistītas PSRS militārās struktūras. Nekad neizdevās isti noskaidrot, kuŗš devis pavēli, bet vainu par notikušajiem slaktiņiem Jeļcinam uzticīgie informācijas līdzekļi allaž uzvēla Gorbačovam. Karikatūrās Gorbačovu zīmēja ar asiņainām rokām.

Izšķiroši bija 1991. gada janvāra notikumi Viļņā, Rīgā un Tallinā. Vienlaikus ar asiņainajiem notikumiem Viļņā Rīgā 13. janvārī tika organizēta tautas sapulce. Paralleli radio un televīzija uzkurināja jauniešus, apgalvojot, ka sāksies dezertieŗu un nepaklausīgu jauniesaucamo tvārstišana dzīvokļos, kā arī bridināja par interfrontistu ļaunajiem nodomiem. Tieši tobrīd Latvijā tika atbrīvotas cenas pārtikas produktiem, rūpniecības precēm un dažādiem svarīgiem pakalpojumiem. Tas bija vienīgais līdzeklis, ar ko Interfrontes atbalstītājus varēja izprovocēt uz izešanu ielās.

13. janvāra vakarā Doma laukumā par dzīvu mūziku gādāja visi Latvijas populārākie rok-mūzikas ansambļi. No tvārstišanām nobaidītie un citi jaunieši varēja liksmot visu nakti. Vienlaikus tika celtas barikādes un centralizēti organizēta barikāžu aizstāvju ēdināšana (es negribu apvainot tos ridziniekus, kas sviestmaizes nesa brīvprātīgi) un dzirdināšana ar lētu moldāvu konjaku. Tautu aicināja aizstāvēt valdību pret interfrontistu, omoniešu un armijas īpašo vienību uzbrukumiem (jāpiezīmē, ka nedaudz iepriekš omonieši bija vienīgie, kas efektīvi sargāja Augstāko padomi - AP).

Bet kas tobrīd notika aizkulisēs? Šajā divainajā un liktenīgajā naktī A. Gorbunovs ar AP deputātiem Panteļejevu un Jagupecu devās uz Tallinu, kur viņus jau gaidīja B. Jeļcins un citu Baltijas republiku vadītāji. Lielā steigā tika parakstīts Latvijas-Krievijas līgums par savstarpēju neatkarības atzīšanu. 14. janvārī šo līgumu bez izlasišanas ratificēja AP. Starp citu, šis līgums paredzēja arī pilsonības "nulles variantu" un interfrontes deputāti tā ratificēšanā nepiedalījās. Bija tik svarīgi, lai to izdara tikai neatkarībai uzticīgie latvieši.

Tai pašā rītā pēc A. Gorbunova aicinājuma Rīgas domes telpās pulcējās visu politisko spēku pārstāvji, lai vienotos par nacionālā izlīguma valdības veidošanu, kuŗā būtu pārstāvēta arī kompartija un Interfronte. Pasākums izgāzās, tāpēc prese to absolūti noklusēja. Paralleli darbojās

Lattekom, mūs sākušas aizstāvēt Ļiminova un Barkašova organizācijas.

Diemžēl, latviešu patriotiskā kustība 1991. gadā vēl nebija nobriedusi, tāpēc jāva sev par vadoņiem uzkundzēties šaursirdīgiem, egoistiskiem konjunktūristiem un pat provakatoriem. Sākumā cilvēki baidījās. Masveida stāšanās patriotiskajās organizācijās sākās tikai pēc tam, kad 1988. gada jūnijā padomju televīzija parādīja brīvas intervijas ar M. Vulfsonu un E. Berklavu. Tad jau šo organizāciju vadība bija nostabilizējusies un piesātināta ar jaunlatviešu idejiskiem mantiniekiem. Zivs, kā zināms, pūst no galvas.

Par šo sāpīgo temu, manuprāt, ar izpratni ir izteicies trimdas latviešu publicists Aivars Ruņģis grāmatā "Iet latvieši caur gadu simteņiem": *"Latviešu tautas traģēdijas dziļums pagātnē un daļas tautas piederīgo galējības un galējas izdarības cēlušās varbūt tāpēc, ka mums vienmēr bijuši visādu galēju uzskatu un novirzienu pārstāvji, kas gribējuši sevi pierādīt un parādīt (un par katru cenu, un, jo ātrāk, jo labāk!), tāpēc veikli svešinieki tos vienmēr pratuši izmantot savā labā. Svešinieki ir tieši un netieši palīdzējuši rasties šiem galējiem novirzieniem. (...)*

Svešinieki turpina galējās (latviešu tautas nacionālām interesēm kaitīgas vai pretējas) kustības un mēģina galējus tautas atbirumus padarīt par tikumiskiem varoņiem. Šausmina "nopelniem bagāto" čekistu un it sevišķi pārtautoto reneģātu aklums vai nejutība, ar kādu tie, apspiežot sevi cilvēcīgumu, pakļaujas meliem, akli seko svešām pavēlēm un gandrīz ļaunprātīgā priekā apdzejo savas tautas iznīcības ceļu par vēl nepieredzētu panākumu pilnu nākamību! Ja šāda parādība top par pastāvīgu latviskuma sastāvdaļu, tad tā varētu ievadīt latviskuma beigas." □

Jānis Kučinskis,
Jēkabpili

* Priekšlasījums nacionālās jaunatnes "Kluba-415" konferencē 1999. gada 6. martā, Rīgā.

→ → → → →

ATGRIEZĪSIMIES!

1918. g. 18. novembra Latvijas valsts proklamēšanas aktā nebija ieradies Zigfrīds Meierovics. Viņš jau tobrīd atradās Anglijā, lai sarunātu naudu un ieročus toreiz vēl nebijušās Latvijas armijas apbruņošanai. Vajadzēja steidzīgi rīkoties - lielinieku drauds Latvijai bija reāls. 1919. g. decembrī šie draudi piepildījās, lielinieku Sarkanā armija jau ieplūda Latvijā: krita Valka, Valmiera, iebrucēji virzījās uz Rīgu. 1919. g. 2. 01. Latvijas Pagaidu Valdība atstāja Rīgu, lai dotos uz Jelgavu un tālāk uz Liepāju. 3. 01. arī Kalpks ar saviem pāris simtu kaņavīriem atstāja Rīgu un devās uz Kurzemi. 15./16. janvāra naktī Kalpaks ar saviem kaņavīriem pārnākšoja Lielaucē pili. Kā vilks seko stirnai, tā sarkanie iebrucēji sekoja Kalpakam. Plkst. 02.00 sarkanie nolēma uzbrukt Lielaucē pilij, lai pārsteigtu guļošos kalpakiešus. Notika pirmā kauja, kas vēsturē atzīmēta kā "Lielaucē kauja". Pirmie 4 kritušie un 8 ievainotie ciņā par Latviju. Meierovics sekmīgi sagādāja ieročus, municiju, ietērpu, medikamentus. Aizmugurē notika mobilizācija visā Kurzemē, kaņavīru skaits arvien pieauga, šo vienību nosauca par Kalpaka bataljonu.

Par Latvijas atbrīvošanas ciņām sarakstītas vairākas grāmatas, varu pieminēt atsevišķas kaujas: Cēsu kauja ar landesvēru, resp., vācu baronu algotņu kaņaspēku, kauja ar Golca-Bermonta algotņu armiju un beidzot kauja ar lieliniekiem par daļēji Vidzemes un Latgales atbrīvošanu. Atbrīvošanas kaņā par Latviju krita 190 kaņavīri, ievainoti 650 un pazuduši 100 kaņavīri. 1920. g. Latvijas armija skai-

tijās 76 394 kaņavīri. Saņemti gūstā ap 4000 ienaidnieka kaņavīri, kā arī bagātīga kaņā tehnika.

Teiktais apliecina to, ka mūsu valstsvīri bija ar skaidru sirdi, ar tīrām rokām, ar gaišām domām. Šaubos, vai mūsu tagadējie valdītāji spētu turēties pretīm šiem materiāliem kārdinājumiem. Tad nebūtu ne Latvijas armijas, ne Latvijas, bet mēs būtu Vitebskas guberņas sastāvā...

Kā sapnis vasaras naktī izgausa dziesmotā Trešā atmoda un iestājās rūgta realitāte. Mēs, vecā paaudze, cerējam, ka 18. novembra Latvija būs kā etalons, pēc kaņā veidot Latviju, lai to atkal uzvestu mirdzošā kalnā, bet notika pretējais, šodien mēs esam purvā...

Latviešu tautas materiālās vērtības izlaupīja krievi un vācieši 1940. g., 1941. g., 1944. g., 1949. g., bet no 1991. g. līdz šai dienai paši latvieši, likvidējot kolchozus un sovchozus un patreiz "prihvatizējot" valsts objektus. 1991. g. naudas reforma mūs visus padarīja par nabagiem, bet kas tā bija par naudu, par kaņā atsevišķas personas vai personu grupas sagrāba visus tautas ipašumus? Iespējams, ka tā bija naudas reformā mums nozagtā nauda.

Pirmskaņā Latvijā bija izveidojies stabils sabiedrības vidusslānis, ar pieaugumu 4% gadā. To veidoja inteliģence: skolotāji, ārsti, valsts un pašvaldību darbinieki, individuālo uzņēmumu darbinieki, kaņavīri. Ar vidējo izglītību skolotāji, grāmatveži, tehniķi, meistari, medmāsas saņēma Ls 120 - 150 mēnesī. Augstskolas diploms nodrošināja algu Ls 200 mēnesī, bet vadošiem - Ls 420 - 450. Departamenta direktors saņēma ap Ls 500 mēnesī, ministrs - 600-650. Šos pēdējos datus var pārbaudīt Valsts Arhīvā - Slokas ielā 16.

Latvijas bankas pārvaldniekam alga bija ministra līmenī, bet Latvijas armijas komandierim, zem kaņā pavēles dienēja 210 tūkstoši kaņavīru, bija Ls 596.- mēnesī. Kā jau kaņavīrs, pieticīgs. Toties tagadējais Latvijas bankas prezidents nekautrējas sev noteikt algu Ls 4000 (radio ziņa)... Nenosakāms skaits Gaiļa izperēto ierēdņu - ģenerāldirektori un padomnieki, kaņā algu sarakstā parakstās aiz četriem trekniem cipariem laikā, kad nav naudas bērnu audzināšanai un internātu iestādījumiem, kad bērni klaiņo pa ielām, kad tauta sligst alkoholā... Cik tas viss amorāli... Ar kādām morāliskām tiesībām šī elite pretendē uz simts reioz lielāku algu, nekā pārējie pilsoņi? Nav nekāda pamata!

Kur palikuši G-24 kredīti, Taivānas un citu valstu dotie aizdevumi un dāvinājumi miljonos, kaņā vairs nekad nepiemin? Latenergo 3 miljoni nav pazuduši, bet izzagti, jo kādam vai kādiem par to jāatbild. Kamdēļ to nenoskaidro prokuratūra vai Valsts kontrole, kaņā pienākums sargāt valsts vērtības? 3 miljonu meklēšanai vajadzētu nodibināt komisiju no iedzīvotājiem, profesionāliem ekonomistiem, kaņā noskaidrotu patiesību. Ari no 5 banku kracha valsts budžētā ienāktu banku maksātie nodokļi. Pirmskaņā Latvijā nebija nevien banku kracha, nekas nepazuda.

Pirmskaņā Latvijā valstij piederēja arī *spirta monopols* - ražošana un tirdzniecība. Latvijā bija vairākas spirta darītavas. Gatavoja paši savu degvīnu - "rudzīti". Spirtu piejauca arī benzīnam, ko sauca par latolu, tas atrisināja transporta problēmas. Tagad alkohola importa ienākumu miljoni ieplūst bankiešu naudas lādēs. Mums nekam nav naudas. Mēs nesaprotam arī, kā tiesa var attaisnot Latvenergo Krēsliņu par 200 tūkstošu Ls piesavināšanos.

Valdībai jādara viss, lai atgūtu izzagto naudu, kas noticis, galvenokārt, Latvijas Ceļā valdīšanas laikā. Mums nepieciešams pats galvenais, proti:

Likums par darba algām un pensijām, vadoties no pirmskaņā Latvijas darba algām, kas viss noskaidrojams Valsts Arhīvā. Valsts prezidenta pili, pieņemšanas zālē, lieliem burtiem rakstīts: **"Visiem vienāds likums"**

un vienādas tiesības". Tas mani pamudināja attiecīgi izteikties par netaisnību, kāda šodien pastāv. **Atgriezīsimies** pie pirmskaņa Latvijas algu likmēm, tagadējās "piefrīzējot" un nosakot algas no sētnieka līdz Valsts prezidentam, "runas virus" ieskaitot. **Atdosim** Latvijai arī **Spirta monopolu**, kāds tai piederēja pirmskaņa laikā. Šis monopola ienākumus izlietoja ceļu būvniecībā un labošanā, kā arī visādiem kultūras dzīves pasākumiem. Tas viss mums šodien aktuāls. Skaidrs, ka mūsu runas viri tam pretosies, tamdēļ jāriko *tautas nobalsošana*, lai tā pati izsakās savai tik svarīgā lietā.

Līdzekļu trūkuma dēļ tas veicams sabiedriskā kārtā. Pašvaldībām jānodrošina šādi apstākļi. Šefību varētu uzņemt rajona laikraksti. Tauta gaida reformas!

Tuvojas ne tikai gadsimta, bet arī tūkstošgades maiņa. Likumdošanai jākalpo visas tautas un nevis atsevišķu personu savtīgām interesēm. Tamdēļ nokārtosim šīs divi ļoti svarīgās ekonomiskās reformas atbilstoši tautas interesēm, kuŗas tā ļoti gaida, un tad iepriecināti sagaidīsim ļoti ievērojamus kalendāros notikumus. Tas viss jādara neatliekami. □

Hermanis Pakulis,
Čangalienā.

→ → → → →

CIK ILGI VĒL MALDĪSIMIES?

Pirms 17 gadiem Vanagu Kārlis laikrakstā "Latvija Amerikā", atceroties pirmo latviešu kaŗaspēka pavēlnieku Oskaru Kalpaku, pulkveŗa simtgades atcerei, lika virsrakstu "Varoņi nemirst - tie dzīvi mūsu vidū!" Šo vārdu patiesību apliecināja strēlnieki un to *nenoliedzami* atkārtoja arī leģionāri II pasaules kaŗā, kur vārds varonība un drošsirdība savus kalngalus sasniedza tieši Kurzemes cietskņi. Vārds varonība nebija sveŗš arī latvieŗu skolās brīvajā Latvijā, kur ieauga latviskie tikumi un pati latvieŗu tauta, cildinādama mūsu varoņus ar dievkalpojumiem, pulcējās dzimtenes dievnamos. Ceļu uz tiem, pāri Latvijas laukiem un pļavām iezvanīja svētritu zvani, aicinādami bijībā un pazemībā atcerēties tos, kas no skalu uguns un sprīguļiŗiem mūs ieveda pasaules tautu zvaigznājā, kas pavēra tautas pašapziņas vārtus, izteiktus dziesmā - "Mēs kungī nu esam, zemē dzimtajā savā, mēs varam paŗi sev likumus lemt!" Kā vēlina puķe, par šo laiku mums atplaukst skumjas, arī skaistas, bet sāpīgas atmiņas, kuŗas pavada jautājums, vai tam tā vajadzēja būt. Lai kā arī censtos, mēs nespējam atgriezt vēstures ratu un bieŗi, sakostiem zobiem, pārestības skautiem, ticībā mums jāicē sveŗai, netaisnai un nezināmai rītdienai. To, kas šodien notiek mūsu dzimtenē, kad mūsu iecerētie labvēļi, nemiņot draugus, jo tādu mums nav, un nemaz nerunājot par mūsu tautas kapraŗiem austrumos, visiem spēkiem cenŗas sprostot mums ceļus uz mūsu kaŗavīru, mūsu varoņu svētnīcām, mūsu brīvības ciniņāju atdusas vietām, uz mūsu Brīvības piemiņekli, to grūti saprast. Mēs nedrīkstam atcerēties un godināt tos, kas aizstāvēja mūsu zemi, mūsu tautas un valsts brīvību, bet tajā pašā laikā citu zemju iekaŗotāji, amerikāņi - Vietnāmu, franŗi - Alŗiru un Ziemeļāfriku, angļi - Indiju, krievi - Austrumeiropu, neviena aizliegti, vainīgi, vai netiesāti, mēŗa ceļus uz savas varas uzspiedēju un iekaŗotāju krituŗo kapiem. Šodien latvietis dzimtenē un latvietis sveŗumā nesapraŗšanā, īgnuma un netaisnības vaŗās slēgts, tūkstoŗkārt nevietā pērts un bez vainas tiesāts, velti, velti gaida atbildi jautājumam - kāpēc tam tā jābūt?

Šodien esam pulcējuŗies, gan neprasot atļauju mūsu patvēruma devēju zemju valdībām, lai atcerētos divas mūsu tautas raibajā un skarbajā vēsturē neizdzēŗamiem burtiem aprakstītos notikumus, kuŗu atceri un piemiņu nav spējuŗi izdzēŗt nedz mūsu velti meklētie draugi, nedz arī

mums labi zināmi skauŗi un naidnieki. Mēs esam pulcējuŗies, jā gan, diemŗēļ, gan tikai pulcējuŗies, lai godbijībā godinoŗ atcerētos savu pirmo latvieŗu kaŗaspēka pavēlnieku pulkvedi Oskaru Kalpaku un kalpakieŗus un lai būtu isu brīdi kopā ar tiem mūsu jauno dienu draugiem un baigā II pasaules kaŗa ērkŗķainā ceļa lidzģājējiem, kas palika Veļikajas upes krastos, cīnoties plecu pie pleca abās latvieŗu leģiona 15. un 19. divīzijās 1944. gadā no 14.-18. martam. Tur viņi palika, tikai daŗus desmitus kilometru no savas dzimtās zemes robeŗām. Šīs abas latvieŗu divīzijas cīnijās latvieŗu virsnieku vadībā. Vairāki simti viņu palika Veļikajas krastos. Nemirstīgas vēl šo baltdien palikuŗas daŗas dziesmas: "Kaut gan tālu no tevis, tomēr daudz neskumstu es, jo man Dieviņŗš devis meiteni tādu, kā tu!", vai arī "Teic, ak nakts, vai mana meitene uzticīgi gaida mani dzimtenē, vai varbūt jau citam mīļi smaida tā un ir aizmīrsusi, ko man solīja", vai arī "Es vēlos mājās pārnākt, kad ābeles ziedos plauks, Un balti roŗainām pārsļām būs piesēts dāŗzs un lauks. Es vēlos mājās pārnākt, kad Latvija brīva būs, Tad baltās dzimtenes smiltis man salda dusa būs." Līdzī šo dziesmu vārdiem, kas marta puteņos, vēja dzīti, izskanēja Veļikajas krastos, izdzīsa arī jauno sirŗu cerības un tur, tālu no baltās dzimtenes smiltis apgūlās paŗi dziesminieki.

Šodien, kā jau minēju, esam pulcējuŗies, lai pieminētu, lai atcerētos, lai neaizmīrstu, bet vai šajos vārdos neizskan arī paŗiem sev izteikts nabadzības aplīcinājums, ka viss, ko mēs vairs spējam un varam, ir tikai atcerēties un pieminēt tos, kas tik daudz darijuŗi. Godināsim tos, kas izcīnīja brīvību mūsu tautai, godināsim tos, kas paveica nesalīdzināmi vairāķ, kā mēs ņeit, godināsim savas tautas lielo darbu darītājus, tos, kas atdeva visu, visskaistāķos savas neizdzīvotās dzīves gadus - savu jaunību. Ko gan vairāķ kāds vēl spēj dot? Pierādīsim, ka spējam dot vairāķ kā tikai godināt, ka esam gatavi dot vairāķ.

Šogad 6. martā, kopŗ plkv. O. Kalpaka nāves aizritēja apaļi 80 gadi un 55 gadi kopŗ smagajām kaujām Austrumfrontē. Šodien latvieŗu tauta, kā dzimtenē, tā sveŗumā, ar vēl ap 10.000 dzimtenē esoŗiem veciem leģionāriem pulcējas piemiņas aktos, dievnamos un seno kauju vietās, lai vēl reiz pavērtu asiņaino kauju vēstures lappuses un bijībā liektu galvas saviem jauno dienu cīņu biedriem. Tā diena viņiem ir svēta, 16. marts ir viņu kaŗa biedru piemiņas diena, kaut lieģta, kaut apsmieta un patreizējās valdības pazemota.

Kopŗ 1919. gada latvietis dzimtenē un sveŗumā atceras arī vienu no traģiskāķiem notikumiem Latvijas atbrīvoŗanas cīņu vēsturē - 6. martu, kad pie Airitām pārpratuma kaujā krita 4 Kalpaka bataljona virsnieki, pats plkv. Kalpaks, staltais strēlnieku kpt. Grundmanis, vltņ. Krievs un vācu ltn. Ŷrinders. Mēs labi zinām, kādos bezcerības apstākļos plkv. Kalpaks uzņēmās ap 400 vīru lielās Latvijas armijas vadību, no kuŗas 1919. g. 3. janvāŗa rītā pie Rīgas tiltiem bija pāri palikuŗi vairs tikai 220 uzticīgu vīru. Tie izsmieti, nievāti un pazemoti, bez jeb viena zieda vai līdzjūtīga vārda, tautas neticības pavadīti, atstāja Rīgu ceļā uz Jelgavu, lai uzsāktu cīņu ar nesalīdzināmi stiprāķu un labāķ apbruņotu pretinieku.

Šo laikmetu vislabāķ raksturo dzejniece Anna Brigadere ar vārdiem: "*Ziemeļu vēji pūta, dega sarkani kāvi, / Latvija Kalpaku sūta, kaŗot ar postu un nāvi.*"

To, ko panāca plkv. Kalpaks divu mēneŗu laikā, iemantodams ne tikai tautas uzticību, bet arī neticamu jaunu kaŗavīru pievienoŗanos, laikam gan, nav spējis atkārtot neviens cits latvieŗu virsnieķs. Gada laikā no 220 vīriem izauga jauna nacionāla armija ar 70.000 vīriem, pie tam pašam pulkvedim jau cīņu sākumā aizeģot mūŗībā. Vislabāķo liecību par Kalpaka izvēli vadības postenim dod

plkv. ltn. Grāmatiņš, Kalpaka vienību līdzgaitnieks: "Ne jau augstā dienesta pakāpe, bet kareiviskie tikumi izvirza pulkvedi līdz galam uzticīgo kaŗavīru priekšgalā. Latviju proklamējot, latviešiem bija arī citi virsnieki līdzīgās pakāpēs, bet liktenis tos Kalpaka misijai nebija aicinājis. Tie nebūtu spējuši šo misiju veikt!"

Tieši šodien, pirms 80 gadiem, 11. martā, Liepājā tika aizbērti kapi plkv. Kalpakam un viņa līdzgaitniekiem, bet viņu cīnītāja gars palika dzīvs. To apliecina Kalpaka un kalpakiešu ik gadīgā godināšana. Mūžam neattaisnojama un nosodama ir balles rīkošana un, vēl trakāk, to nosaucot par Kalpaka balli. Gaužām sāpīgi un nesaprotami, ka vēl līdz šai dienai latviešu sabiedrība un tajā labi redzamas personas un zieds ar grandiozām polonēzēm un šampānieša glāzēm rokās, smokingos un vakara tērpos, griezdamies deju vīrpulī, izvēlējušies šādu savas tautas pirmā latviešu kaŗaspēka pavēlnieka traģiskās nāves atceri. 6. marts ir kaujā kritušo kaŗavīru piemiņas diena, kad tauta atceras tos vīrus, kas vistumšākajā nakts stundā iedēdza gaismu, kuŗai neviens vairs neticēja, un piecēla tautu no nespēka, mazvērtības sajūtas un šaubām, uzveda uz 22 gadu gaŗā un gaišā, saulainā un panākumu pilnā ceļa. "Raud, Pulkvedi, kareivji Tavi, ak neļauj taurēm vairs pūst," saka dzejnieks Edvards Virza. Līdzgaitnieks Grāmatiņš savu pulkvedi raksturo kā dziļi nosvērtu, kļu, drošsirdīgu. Bez kaujas ieroča viņu vienmēr pavadījusi arī viņa vijole, kuŗas stīgas arī pārtrūkst 6. martā. Kalpakam neesot lāga patikušas studentu izdarības. Un ja tā, tad kāpēc balle, kāpēc Kalpaka balle? Mēs apsūdzam savas tautas svētuma postītājus un nīdējus, savas zemes okupantus mūsu nacionālo svētumu zaimošanā, bet vai mēs esam labāki par tiem, kas, dziļi naida dzīti, brādā mūsu kaŗavīru kapu vietas; vai esam labāki par tiem, kas mūsu tautas vētnīcā - Brāļu kapos - blakus brīvības cīnītājiem guldinājuši iekārotājus un verdzības nesējus; vai esam labāki par tiem, kas šodien mums aizsprosto ceļus uz mūsu Brīvības pieminekli, nozākājot vēl dzīvos, pēdējā, mežonīgā kaŗa līdzdalībniekus un krievu vergu nometņu pārdzīvotājus, Golgātas ceļa gājējus par fašistiem? Vai rādām priekšzīmi svešai varai kā bijīgs latvietis atceras savus kritušos varoņus? Ko gan drikstam sagaidīt no citiem, ja paši nespējam būt par paraugu un priekšzīmi? Aizbildinājumi, ka tā darām jau sen, jau gadiem, vai arī, ka tas ir studentu un korporāciju kopu pasākums, nedod pārliecību par šo izdarību ētisko pusi.

Katru gadu 6. un 16. martā, pāri Skrundas mežiem un pāri Airiņu vēsturiskai priedei, pie kuŗas savu dzīvību tēvzemei atdeva plkv. Kalpaks, pāri Veļikajas upes krastiem un jau tur nolīdzinātiem kapu kalniņiem, it kā vēja dzīti atskan vārdi: "Es milēju Latviju, pirms biju dzimis, un milēju to, kad būšu miris!"

Par visiem svētumiem, ko sirdi nesam,

Lai šo ikviens sev pirmā vietā liek:

No zemes šis mēs izauguši esam,

Par zemi šo mums galvas jānoliek.

Man šķiet, ka gaužām reti mēs atceramies kādas dziesmas vārdus, kuŗus mums derētu atkārtot klusībā pie sevis katru dienu: "Ak kā es vēlētos daudz labāks būt, no vecām klūdām ar reiz vaļā kļūt!" □

*)Runa Montrealas latviešu pensionāru un DV Montrealas nodaļas piemiņas sarīkojumā 1999. gada 11. martā, Montrealas latviešu sabiedriskā centrā.

Skrastiņu Indulis

→ → → → →

Ar šo numuru MLB Ziņotājs ieiet savā 51. gada gājumā. Aicinām līdzstrādniekus, lasītājus un labvēļus atbalstīt izdevumu tāpat kā līdz šim. Nekavējaties ar rakstu un materiālu iesūtīšanu!

KOMPONISTA EMĪLA DĀRZIŅA ĢIMENEI VELTĪTS VAKARS RĪGĀ

Turpinot jau agrāk aizsāktas tradīcijas dažādu kultūras pasākumu rīkošanā, Mežaparka Attīstības biedrība š. g. 3. martā, Rīgas Samariešu apvienības telpās rīkoja vakaru, veltītu izcilajam latviešu komponistam Emilam Dārziņam un viņa ģimenei. Neskatoties uz slidenajām, sniega pārpilnajām ielām, mājīgajā sarīkojuma zālē publika bija ieradusies kuplā skaitā, kur to sagaidīja fotogrāfa Juŗa Krieviņa veidotā izstāde "Emīls Dārziņš".

Vakaru atklāja literātūrzinātniece Saulcerīte Viese, veltot komponistam daudzus siltus vārdus. Par jauniem faktiem Emīla Dārziņa biogrāfijā un par viņa ģimeni emocionāli pastāstīja prof. Oļģerts Grāvītis, savu stāstījumu ilustrējot ar komponista darbu atskaņojumiem, kuŗi mūsu tautai dažādos vēstures posmos bijuši aktuāli, vienmēr sausaucoties ar attiecīgā laika posma notikumiem un palīdzot pārvarēt pat vistumšākos brīžus mūsu kultūrvēsturē. Klausītāji uzzināja ne tikai par E. Dārziņa daiļradi un pēdējiem dzīves mirkļiem, ap kuŗiem vijas dažādas leģendas, bet arī par viņa dēla Volfganga dzīvi, kuŗš padomju laikā Latvijā bija maz pazīstams, jo par ārzemēs dzīvojošiem latviešiem šeit nemēdza publiski runāt. Mežaparka iedzīvotājiem E. Dārziņa vārds ir tuvs jau no trīsdesmito gadu sākuma, kad Jūlijs Pamiļjens kā viens no pirmajiem sāk būvēt māju ielā, kuŗai vēl nav nosaukuma. Būdam liels mūzikas un dziesmu draugs, Reitera kuŗa dalībnieks, viņš panāk, ka iela tiek nosaukta Emīla Dārziņa vārdā. Šīs ielas iedzīvotāji ļoti lepojās ar savu apkārtni, un šeit atrodās viens no sakoptākajiem Mežaparka rajoniem. 1975. g. šeit notiek Emīla Dārziņa ielas svētki ar zēnu kuŗa piedalīšanos. Šīs ielas ilggadējā iedzīvotāja, nu jau mūžībā aizgājusi Stepiņas kundze viesus cienāja ar savā dārzā audzētiem āboliem.

Sarīkojuma turpinājumā par Volfganga Dārziņa gaitām Mežaparkā stāstīja Valentīns Kozlovskis. Komponists trīsdesmito gadu beigās kādu laiku vasarās dzīvojis Kozlovsku mājā Ezermalas un Cimzes ielu stūrī. Tagadējie mājas saimnieki rūpīgi glabā vecāku stāstītās atmiņas par šo V. Dārziņa dzīves posmu.

Jurī Krieviņš iepazīstināja ar savas foto izstādes tapšanas gaitu, kuŗa veidojusies apceļojot E. Dārziņa dzīves un darba vietas.

Vakara noslēgumā dzejniece un žurnāliste Eva Mārtuŗa klātesošos iepazīstināja ar savu iecerēto projektu veidot, kopā ar Rīgas domi, Mežaparkā Dziesmu svētku muŗeju bijušajā izstāžu ēkā pie Lielās estrādes. Neskatoties uz to, ka izstāžu apmeklētāju skaits pēdējos gados ir stipri sarucis, labāku vietu šādam muŗejam neatrast, jo muŗejs būtu pieminekļis ne tikai bagātajai Dziesmu svētku vēsturei, bet arī vietai, kur padomju laikā tika saglabātas šo svētku tradīcijas, veicinot tautas dvēselisko kopību un vienotību, šeit skanēja Emīla Dārziņa dziesmas. Svētku laikā uz Mežaparku tauta plūda no visiem Latvijas novadiem. Tūkstošbalsīgi ieskandinātie svētki vienmēr bija lielākais notikums Latvijas kultūras dzīvē, tādēļ cerēsim, ka Mārtuŗas kundzei izdosies īstenot savu ieceri. □

Saulcerīte Neilande

→ → → → →

LATVIEŠI BEZ TEĀTRA NEVAR IZTIKT

St. Pētersburgas latviešu teātris, kas darbojas DV gādībā, šogad bija iestudējis Ernesta Bacha komēdiju 3 cēlienos "Jauni laiki, jauni likumi". Drāmaturga E. Bacha komēdijas bija ļoti populāras 30-to gadu sākumā, kā Rīgas, tā lauku skatuvēs. Šo komēdiju stils veidots, lai panāktu krāsaināku spēli. Šī forma, kuŗu pielietojuši daudzi tā lai-

ka dramaturģi, atļauj lielāku brīvību pārspilējot un pat karikējot cilvēku raksturu vajības un apzināti veidojot dialogus, lai rastos pārpratumi un izraisītu komiskas situācijas. Tā ir spēle spēles priekša dēļ.

To redzam arī komēdijā "Jauni laiki, jauni likumi", vērojot dzīvi Rīgā, kad bija jāpiemērojas pārmaiņām jaunā, neatkarīgā valstī. Nāca jauni likumi un jaunas demokratisks brīvības, gandrīz kā šodienas Latvijā, ko bieži vien varēja izprast dažādi. Neērtības sagādāja arī dzīvokļu, vai, kā toreiz teica, "kortelju" trūkums. Gandrīz kā šo laiku dzīvokļu privatizācijas izdarībās Latvijā...

Izrāde Floridā 20. martā bija pulcinājusi nedaudz vairāk kā 200 skatītāju, kas ir gandrīz lielākais skaits kādu Latviešu biedrība savās telpās spēj uzņemt. Šķiet, tas arī bija kuplākais apmeklētāju pulks, kas ieradies pašmāju teātru izrādēs. Lugu nedaudz pārstrādājis un papildinājis Edgars Virziņš, to piemērojot vietējo apstākļu vajadzībām. Lugu iestudējusi Ērika Šaumane. Tajā darbojās 10 vietējie teātra ļaudis, kas uz St. Pētersburgas skatuves jau redzēti dažu labu reizi agrākos gados.

Pirms ķeramies pie aktieņu snieguma izvērtēšanas, jāatzīmē vienkāršais, bet gaumīgi izveidotais skatuves iekārtojums, dekorācijas. Visa lugas darbība noritēja vienā telpā, rūpnieka Antona Cīruļa 12 istabu namā. Tajā nebija nekā lieka, jo viss mēbeļu iekārtojums izrādes laikā tika izmantots. Labi iederējās skatuves aizmugurē dekoratīvs zīmējums un kāda glezna. Tas pats sakāms par aktieņu tērpiem. Izrādi ievadot, Edgars Virziņš uzsvēra, ka viss, kas izrādē redzams, ir kaut kur sagrabināts, vajadzības gadījumā pat griežoties pie Pestišanas Armijas krājumiem. Neatrūka pat "getras", kuņas tolaik virieši valkāja virs korpēm, nedz kabatas pulsteņa ķēde pāri vestei turīgākam valkātājam.

Režisore bija izveidojusi saliedētu, saskaņotu izrādi, kas nemaz nav tik viegls uzdevums, ievērojot lielo aktieņu skaitu un zinot, ka visi teātri spēlē tikai sava priekša dēļ. Izrāde ritēja raiti un neradās iespaids, ka aktieři meklētu glābiņu pie suflieres (Herta Pareiza) skatuves aizmugurē. Jau gandrīz ar pirmo aktieņu uznākšanu, spēlētāji rada kontaktu ar publiku, kas neskopojās ar smieklīmi un aplausiem pat izrādes laikā, nemaz negaidot līdz cēliena beigām. Kā jau jebkuŗā lugā, visas lomas nav vienādi pateicīgas, tēlotājiem vieglas un izdevīgas, lai izvilinātu skatītāju uzmanību un atsaucību. Taču jāatzīst, ka visi desmit aktieři savus uzticētos tēlus veidoja teicami un skatītājiem varēja palikt iespaids, ka tādi nu šie cilvēki tiešām toreiz bija.

Starpbrīžos, parunājoties ar vairākiem skatītājiem, veidojās nevien pārliecība par labi sagatavotu izrādi, bet arī prieks un cerība šos mūsu pašmāju aktieņus uz skatuves redzēt atkal nākamgad. Atmiņā sevišķi iespaidās un kam var tikai pievienoties, aktieŗa Kārļa Ģērmaņa (pārstaigājis ne vienu vien skatuvi Latvijā) vērtējums. - It īpaši izceļas rūpnieka (Antons Cīrulis) lomas tēlotājs Andris Rītums un Skaidrīte Prince sētnieces Bulienes lomā, kuŗi bija patiesi savās lomās "ieauguši". Skatītāji vairs neredzēja Andri un Skaidrīti uz skatuves, bet turīgo rūpnieku ar savu sētnieci.

Nenoliedzami, arī pārējie savas lomas bija iemācījušies nevainojami labi, dzīvodami savos tēlos, bet dažbrīd varēja likties, ka, tekstus runājot, tiem kādreiz isti neradās kontakts ar pretspēlētājiem. Tāds jau esot amatieŗu liktenis, kas prasa rūpīgu slīpējumu un nav panākams vienu izrādi sagatavojot. Šeit pārējie aktieři: rūpnieka brāļa dēlu Reini tēloja Ilmārs Dzenis, uzņēmuma līdzdalībnieci Kristīni Upiti - Vilma Laure, Kristīnes meitu Spodru - Vija Kasparoviča, Alfrēda Jaunzema lomā turējās Artūrs Gerhards, Heidi Kaufmann - Rīta Blūmentāle, Augusta Podiņa

- Milda Richtere, kalpone Anna - Krista Gintere, sulainis Kārlis - Vilis Krēsliņš.

Aktieři saņēma bagātīgas puķu veltes. Žēl tikai, ka tuvākā apkaimē nav neviena lielāka latviešu centra, kur tik labi, ar lielu rūpību un darbu sagatavotu lugu varētu izrādīt vēlreiz.

Edgars Virziņš, bez kuŗa gādības diezin vai teātris te, St. Pētersburgā pastāvētu, uzsvēra, ka domājot jau par nākamā gada izrādi. Jāsameklējam tikai piemērota luga šejienes aktieŗiem, pie tam nevarot jau zināt, vai visi šī gada spēlētāji nākamgad atkal būs dabūjami. □

Jānis Poņemeckis

XX

SPORTS LATVIJĀ 1999.GADA SĀKUMĀ

Šo periodu var apzīmēt kā Latvijas ziemas sporta stabilizācijas laiku. Mūsu sportisti ziemas sporta veidos pierādīja, ka viņi ir spēks, ar ko būtu jārēķinās vairākām pasaules valstīm. Ja ziemas sporta veidos būtu tādi paši reitingi kā tenisā vai futbolā, Latvija, varbūt, ierindotos, apmēram, 6. vietā. Protams, vēl pārāgri ir runāt par līdzvērtīgu ciņu ar tādām ziemas sporta lielvalstīm, kā Vācija, Norvēģija, Krievija vai Somija, tomēr Latvijas ziemas sportisti it strauji tām tuvojas.

Tiesa, mums vēl ir grūtības ar tādiem sporta veidiem kā slēpošana un arī kādreiz tik slavenā ātrslidošana. Toties atzīstami sasniegumi ir bobslejistiem un biatlonistiem. Piemēram, S. Prūša vadībā bobsleja četinieks pasaules kausa 4. kārtā izcīnīja 4. vietu, tikai par 0,03 sekundēm atpaliekot no trešās vietas. Savukārt, biatlonisti izcīnīja 5. vietu biatlona stafetē. Vienīgi nākuma neveiksme neļāva izcīnīt medaļas pasaules meistarsacīkstēs, kaut arī Bricis savā etapā uzrādīja labāko rezultātu pasaules čempionāta dalībnieku vidū.

Šajās dienās "zvaigžņu stunda" pienāca Oļegam Maļuhinam, izcīnot pirmo vietu pasaules kausa 5. kārtā.

Nesen nodibinājās "Nothorn European Basketball League", kuŗā startē 2 Latvijas klubi: Brocēni - ASK - LMT un Ventspils.

Runājot par basketbolu, jāsaka, ka te iet kā pa kalniem un pa lejām. Uzvaras nomaina zaudējumi. Pēc Latvijas izlases sensaionālās uzvaras par Eiropas vicečempioniem Itāliju sekoja 2 zaudējumi - pret Čehiju un Turciju. Tāpat arī Brocēnu iegūtā 1. vieta Saportas (Eiropas) kausa izcīņa un Ventspils komandas izkrišana no savas apakšgrupas, lai gan pirms tam Latvijas meistarsacīkstēs Ventspils uzvarēja Brocēnus ar rezultātu 96:76. Jāpiebilst, ka Brocēnu komandā sācis spēlēt ASV lavietis Alekss Šturms. Tomēr Brocēni zaudēja, spēlējot ar Dienvidslāvijas komandu "Partizan". Pēdējā minūtē Brocēni zaudēja 14 punktus!

Lai gan mūsu hokejisti pagājušā gadā teicami startēja pasaules meistarsacīkstēs, tomēr šogad bažas rada apstākļi, ka mūsu juniori jau ceturto gadu nespēj iekļūt pasaules čempionāta A grupā savā vecuma grupā.

Vēl būtu jāmin mūsu vieglatlētu uzvaras Dienvidāfrikā - I. Sporoģe trissollēkšanā (14,26 m) un V. Gotovska tāllēkšanā (6,46 m).

E. Ringa uzstādījusi jaunu Latvijas rekordu kārtslēkšanā (3,50 m). Tiesa, šis sniegums atpaliek no starptautiskā līmeņa, bet cerīgs ir apstākļi, ka jaunā sportiste nepārtraukti progresē.

Un beidzot sensācija! Par 800.000 mārciņām angļu klubs "Southampton" vēlas iegādāties mūsu futbolistu Marianu Paharu, kas pirms pāris gadiem ieguva Latvijas pavalstniecību. Vēl gan jānokārto dažādas juridiskas formalitātes. □

LSPA prof. Imants Liepiņš

PLKV. O. KALPAKA UN BRĪVĪBAS CĪNĪTĀJU ATCERE OTAVĀ

6. martā Chateau Laurier viesnīcā uz Kalpaka balli pulcējās vairāk kā simts tautiešu no Otavas, Toronto, Montrealas un arī no ASV. Kalpaka balle Otavā nebija tik ilgi bijusi, ka grūti atcerēties, vai tāda vispār agrākos gados ir notikusi. Ja "jā", tad šī būtu atjaunota balle. Ja "nē", tad tā bija kaut kas jauns Otavā. Vienādi vai otrādi tas bija veselīgs moments. Ja šajos laikos mūsu sabiedrībā tiek radīts kaut kas jauns, tas ir veselīgi, un ja tiek atjaunotas tās tradīcijas, kuŗas mums ir palīdzējušas pārnest paliekošas vērtības no paaudzes uz paaudzi, tas arī ir veselīgi.

Ballē polonēzi vadīja Latvijas vēstnieks Kanadā Jānis Lūsis un viņa kundze Māra. Vācu kapela "Kristal" tā spēlēja, ka danču grīda bija vienmēr aizņemta gan ar vecākiem gan ar jaunākiem dancotājiem. Retais devās mājās pirms vieniņiem no rīta, kad zāle bija obligāti jāatstāj.

Nākošā rītā dievkalpojumā pulcējās tikpat daudz tautiešu kā ballē! Tas atkal bija kaut kas veselīgs. Pie karogiem goda sardzē stāvēja Otavas Korporāciju kopas un Daugavas Vanagu pārstāvji. Dievkalpojumu kuplināja Otavas latviešu viru koris, diriģenta Aša Zakatistova vadībā.

1. foto uzņēmumā : Otavas latviešu viru koris. Pirmais no labās - diriģents Atis Zakatistovs.

2. foto uzņēmumā no kreisās: Latvijas vēstnieks Kanadā Jānis Lūsis un viņa kundze Māra, Korporāciju kopas Otavā t/l sen. Andris Ķesters un viņa galda dāma Zane Petre, bijušais Latvijas goda konsuls Kanadā Dr. Guntis Siliņš un viņa kundze Ruta, galvenais balles rīkotājs Aivars Pone un viņa kundze Māra.

Otaviētis

Puteņainā marta pirmā sestdienā mums, vairākiem montrealiešiem, tagadējiem un agrākajiem, bija izdevība piedalīties vienā no Otavas tautiešu rīkotiem Kalpaka atceres sarīkojumiem. Brīvās Latvijas sākuma gados Kalpaka atcere iesākās ar dievkalpojumu un turpinājās ar gājienu uz Brāļu kapiem. Pēc tam notika sapulcēšanās Latviešu biedrības namā un gadu gājumā šī sapulcēšanās izvērtās par mielastu un balli.

Šādu balli Otavas latviešu korporāciju kopa rīkoja sestdien, 6. martā, Chateau Laurier viesnīcā. Formālā balle greznajā zālē bija pulcējusi kuplu skaitu tautiešu, franču un angļu valodu runājošos ģimenes locekļus, draugus un diplomātiskos pārstāvjus. Pēc garšīgām vakariņām klātesošos uzrunāja korporāciju kopas seniors Andris Ķesteris, īsumā pieminot Latvijas kaŗaspēka vienību varoņdarbus atbrīvošanas cīņu laikā - pirmā Latvijas armijas virspavēlnieka plkv. O. Kalpaka vadīti un iedvesmoti. Vēlos apsveikt Otavas jorporāciju kopu par lieliski izdevušos balli.

Edvīns Skapsts

SVEŠVALODU NODAĻA
OTHER LANGUAGES SECTION

THE PIER 21 SOCIETY

Many immigrants in the late forties and early fifties reached Canada at Halifax harbour in Nova Scotia. There they received their Landed Immigrant status at the Pier 21. For many years this transfer point has been abandoned and closed. However, many of the new comers to this land have some memories of it. For several years there has been a program which looks after a project with the objective to establish a museum at this spot. On July 1, 1999 The Pier 21 Immigration Exhibition Hall will be opened in Halifax.

The Pier 21 Society is seeking certain artifacts to be displayed in this particular hall. Some of the items the Society is looking for are:

Passports: from different countries.

Luggage: small suitcases, handbags, duffel bags-knapsacks, shopping type bags.

Trunks and crates with labels or with special decorations typical of the country of origin.

Clothing & Textiles: Clothing and table linens that show the cultural influences of the country of origin. E. g. An embroidered blouse, typical hat, lace table napkins, wooden shoes.

Treasures from Home: family bibles, Ukrainian Easter eggs, nesting Russian dolls, musical instruments, candlesticks, hand-worked tools, small works of art, toys, special dishes, folkloric items, music books, books in foreign languages.

For additional information, please,

Contact

P. O. Box 611

Halifax, Nova Scotia

B3J 2R7 Canada

Phone: 902-425-7770

Fax: 902-423-4045

E-mail: pier21@pier21.ns.ca

The Baltic Philatelic Club
of Montreal
Annual Exhibition

Estonia Latvia Lithuania

Saturday, May 15, 1999
(10:00 a.m. to 7:00 p.m.)
and Sunday, May 16,
(9:00 a.m. to 6:00 p.m.)

at Notre Dame Porte de l'Aurore
Church Hall
1465, rue De Sève (corner Drake)
Jolicoeur Metro stn. to the door

ADMISSION FREE

Come and enjoy the coffee and
cakes. Bring your stamps, etc.
to discuss, trade and sell.

NOTIKUMI MONTREALĀ

KALPAKA UN LEĢIONA ATCERE

Plkv. O. Kalpaka un laviešu leģiona atcere notika 11. martā, Latviešu centrā, un to kopīgi rikoja DV un pensionāru saime, tieši pensionāru kārtējā saieta dienā. sarīkojumu atklāja pensionāru valdes priekšsēdis V. Paegle, nolāsa 2 dzejoļus un isi iepazīstinot ar 6. un 16. marta notikumiem. Svētbrīdīm māc. R. Caune bija izvēlējusies pāris korāļus un piemērotu uzrunu un lūgšanu. Sekoja referāts "Vai esam uz pareizā ceļa", ko lasīja I. Skrastiņš (Lasiet runas pilnu tekstu 18./19. lpp. -red.).

Pensionāru biedrīne Ilga Strautiņa pasniedza dzimundīnu kartiņas marta mēnesi dzimušajiem: Robertam Karlsonam, Lilijai Rudzātei, Elizabetei Metumai, Almai Gūtmanei, Ritai Bungay Elvirai Miglonei, Drosmai Peizei, Jānim Birzem, Verai Maliszewskai un māc. Rasmai Caunei.

Pensionāri saņēma arī ziņu, ka nākamam palīdzības saīņu sūtījumam to saņemšana nozīmēta 21. un 22. aprīlī, centra telpās. Brāļu kapiem Kurzemē montrealieši kopā ar DV gada sapulces ziedojumiem jau saņemjuši pāri par \$ 1400.-. Ar vanadžu un vanagu nodaļas piešķirumiem cer kopējo summu pacelt uz \$ 2000.-, ko nosūtīs Kurzemes kapu pārvaldei.

Saietam bija nopietna gaisotne. □

Skrastiņu Indulis

#####

EV.-LUT. TRĪSVIENĪBAS DRAUDZEI MONTREALĀ
50 GADI

Viena no vecākām latviešu sabiedriskām vienībām Montrealā - Montrealas latviešu ev.-lut. Trisvienības draudze dibināta 1949. gada sākumā. Tai sākumā bijuši 400 draudzes locekļi. Pirmais mācītājs - Ādolfs Gaudiņš. Š. g. 20. martā draudze ar veiksmīgi izkārtotu sarīkojumu atskatījās uz saviem 50 garīgās aprūpes darbā aizvadītiem gadiem. Jāatzīmē, ka nedaudz vēlāk tika nodibināta otra latviešu luterāņu - Svētā Pāvila draudze ar māc. Hariju Kušilu un, apm. 250 draudzes locekļiem. Jau kopš vairākiem gadiem abas draudzes ir apvienojušās vienā, paturot Trisvienības draudzes vārdu.

Plašais un iespaidīgais darba atceres sarīkojums sākas Sv. Jāņa igauņu dievnāmā ar jubilejas dievgalpojumu, kurā bez draudzes mācītājas R. Caunes līdzdalības piedali-

jās un sprediķoja Latvijas ev.-lut. baznīcas ārzemes archibiskaps Elmārs Rozītis, piedaloties arī LELBA Kanadas apgabala prāvestam Dr. Fricim Kristbergam. Dievkalpojumā bija arī Otavas latviešu ev.-lut. Miera draudzes māc. Māris Ķirsons, kā arī igauņu un vācu luterāņu draudžu mācītāji un māc. Silvija Zalts no Argentīnas. Dievkalpojums bija pulcējies ap 150 dievlūdzēju, kas piepildīja nelielo igauņu dievnamu. Svētos rakstus lasīja Roberts un Ansis Kalniņi (tēvs ar dēlu), bet atsevišķu garīgo dziesmu, Lolitas Ritmanes komponētu, dziedāja Jānis Mateus, ģitāres pavadijumā.

Pēc dievvardiem Latvijas Ev.-lut. Baznīcas ārzemēs atzinības rakstus ilgdagajiem draudzes darbiniekiem pasniedza arch. E. Rozītis. Tos saņēma Margrieta Frišmanis, Lūcija Plūme, Lidija Stadiņa, Mērija Vikmane, Visvaldis Golde, Andris Spura, Voldemārs Paegle, Jānis Birze, Miervaldis Peize un Jānis Tērauds.

Lielās jubilejas laicīgā daļa notika dievnama lejas telpās, kur bagātīgu cienastu ar ievērojamu ēdienu dažādību un izteiktu gaumi bija sagatavojušas un izkārtājušas jaunākās paaudzes draudzes dāmu komitejas locekles. Tas deva pārlicību vecākai paaudzei, ka tā pamazām var atļauties pameklēt šūpuļkrēslus pēc ilgiem draudzes darbā pavadītajiem gadiem.

Pēc archb. E. Roziša cienasta svētišanas vārdiem, kā pirmais, suminādams lielo jubiliāri - Trisvienības draudzi sveica prāv. Fr. Kristbergs, nododot sveicienus arī no pārējām 2 Toronto latviešu luterāņu draudzēm. Tālāk sveicienus nodeva māc. Māris Ķirsons no Otavas Miera draudzes, kā arī vietējās Sv. Jāņa igauņu un vācu draudžu mācītāji. Sekoja sveicieni no bijušā un ilggadīgā draudzes priekšnieka Visvalža Goldes, Montrealas Latviešu biedrības priekšnieka un Baznīcas virsvaldes locekļa Mārtiņa Štauvera, Montrealas latviešu skolas pārzīnes Ināras Paliēpas, Tērvetes bērnu vasaras nometnes pārstāvja Jāņa Mateus, Montrealas latviešu sabiedriskā centra priekšnieka Andreja Vitola, Katoļu draudzes pārstāvja Alberta Caunes, Montrealas latviešu pensionāru biedrības priekšnieka Voldemāra Paegles, un DV Montrealas nodaļas valdes priekšnieka Induļa Skrastiņa.

Pateicību saņēma visas līdzšinējās dāmu komitejas priekšnieces - Alida Kraule, E. Landovska, A. Ķikule, I. Medne, ilggadīgā Natālija Baumanē, neilgu laiku Zenta Gārne, 12 gadus Helēna Šmite un isāku laiku K. Nikiforova un Dagmāra Ziediņa, kā arī patreizējā - Katrina Kraule, pirmās priekšnieces mazmeita. Draudzes priekšnieka amatu pildījuši - Dr. Alfreds Tauriņš, plkv. ltn. A. Neimanis, Aleksandrs Spurmanis, Visvaldis Golde un patreizējais - Andris Spura.

50 gados kristīti 261 bērns, iesvētīti 253 jaunieši, laulāti 179 pāri un mūžības valstībā izvadīti 410 no kādreizējās 2000 lielas Montrealas latviešu saimes. Draudzei pieder 2 nekustāmi īpašumi: draudzes nams un lauku īpašums Tērvete.

Patikamu fotogrāfiju klāstu bija sagatavojis Dags Demands, ieskaitot visu bijušo draudzes garīdznieku portretus - Ādolfu Gaudiņu, Hariju Kušila, Viestura Šēfera, Artūra Voitkus un Rasmus Caunes. Varēja iepazīties arī ar Draudzes Ziņām un agrākās Pāvila draudzes apkārtrakstiem.

Par laba vēlējumiem pateicās māc. R. Caune un dr. priekšnieks A. Spura. Atceres svētku maltītē piedalījās ap 100 dalībnieku. Draudzība un iecietība izrādījusies panākumu atslēga. Sarīkojumā izpaudās bijība, prieki, asaras, pateicība, labestība un pazemība. Viss tas dod pārlicību, ka aizvadītie gadi, vadīti lūgšanās, cerībās un ticībā devuši daudz. □

Skrastiņa Indulis

MONTREALAS PENSIONĀRU APVIENĪBAS GADA SAPULCE

Mūsu pensionāru apvienības gada sapulce notika 25. martā, Latviešu centrā, pēc kārtējā cienasta, kas šoreiz bija brīvs. To atklāja valdes priekšsēdis V. Paegle. Sākumā ar klusuma brīdi pieminēja šīs saimes locekles Gļorijas Morisas dzīves drauga aiziešanu mūžības saulē un to, ka tieši pirms 50 gadiem šajā dienā 1949. gadā tauta dzimtenē piedzīvoja plaši organizētu tās locekļu izvešanu uz Sibīriju. Tā bija lielākā no daudzajām, kuņas Maskava izdārja savos okupācijas gados mūsu tēvzemē.

Par sapulces vadītāju vienbalsīgi ievēlēja Mārtiņu Štauveru, bet sekretāru - Albertu Bērziņu. Sapulce pieņēma valdes sastādīto un izziņoto darba seku un par balsu skaitītājiem izraudzīja K. Čaku, V. Ozolu un J. Verneru - viņiem šoreiz bija arī jāstrādā - vairākkārt jāskaita balsis.

Iepriekšējo pieraksti nolāsīja A. Bērziņš un sapulce to pieņēma.

Ziņojumos V. Paegle norādīja, ka apvienības saimē šobrīd skaitoties 118 biedru (68 sieviešu un 50 vīriešu), miruši 6, izstājušies 6, bet iestājušies 4. Viņš īpaši pateicās māc. R. Caunei, visiem valdes locekļiem, kā arī pašai pensionāru saimei par atbalstu un sadarbību aizvadītajos 2 gados (priekšnieku un pārējos darbiniekus apvienībā ievēl uz 2 gadiem). Piebilda, ka līdz šim saimē neesot pārāk liela interese par pirms saietu sākuma video filmu izrādēm, neskatoties uz to, ka tagad tās ievērojami uzlabotas, pateicoties Sabiedriskā centra iegādātajam modernajam un lielajam televīzijas aparātam. Kā atlīdzību valde centram ziedojusi \$ 1500.-.

Par kases stāvokli ziņoja kasieris K. Čaks, norādot, ka kopā 1998. g. ieņemti \$ 7428,73, bet izdoti \$ 8533,29, nepārsniedzot 1998. g. budžetā atļauto \$ 9200 kopsummu, bet tomēr radot \$ 1104,56 iztrūkumu, kas radies ar priekšnieka iepriekš ziņoto ziedojumu Sabiedriskajam centram. Ziņojumu pieņēma vienbalsīgi. Budžets 1999. g. līdzsvarots ar \$ 8000 ienākumos un izdevumos. Atļāva valdei palīdzībai Latvijā izlietot ne vairāk kā \$ 6000 no kasē uzkrātiem līdzekļiem, ja tā to atrastu par nepieciešamu. Budžeta īstenošanai atzina, ka pietiks ar līdzšinējo \$ 8 biedru maksu gadā un \$ 1 trauku mazgāšanai ik saietā no katra biedra. Budžetu sapulce apstiprināja vienbalsīgi.

Revīzijas komisijas ziņojumu deva tās priekšsēdis Alberts Caune: visi dokumenti un ieraksti grāmatās atrasti labākā kārtībā un izteica pateicību kasierim K. Čakam.

Par apvienības valdes priekšsēdi ar 52 balsīm (1 pret un 2 bija atturējušies) atkal ievēlēja Voldemāru Paegli. Grūtības radās dāmu komitejas priekšnieces vēlēšanās, kuņas visas uzstādītās 7 kandidātes atteicās. Radās negaidīts atrisinājums: šajā amatā vienbalsīgi ievēlēja Laimonu Bisenieku, Sabiedriskā centra saimnieciskās daļas vadītāju un daudzo saietu galveno pavāru. Par saimniecēm ievēlēja - Ainu Paegli, Noru Saleti, Vilmu Ulmani, Andru Lazdiņu, Ilgu Poruku, Mariju Tūteri, Almu Gūtmani, Helenu Šmiti, Spidolu Zariņu un Lidiju Stadiņu, kuņas savas darbošanās reizes sadalīs pēc vajadzības.

Pensionāru apvienības valdē ievēlēja Konstantīnu Čaku, Valdi Ozolu, Hediju Ozoliņu, Jūliju Metumu, Eriku Skujiņu, Ilgu Strautiņu, Albertu Bērziņu un Imantu Stepkānu. Kandidātos palika Indulis Skrastiņš, Mārite Steprāne un Jānis Birze. Revīzijas komisijā visus līdzšinējos: Ilgu Poruku, Albertu Cauni un Miervaldi Peizi.

Jautājumu par apvienības paredzēto ziedojumu Kurzesmes kapu izkopšanai atstāja valdes izlemšanai. Sapulce bija veiksmīga, lietišķa un labi vadīta, par ko pateicību saņēma tās vadītājs M. Štauers. Jāpiebilst, ka, neskatoties uz apvienības biedru gadu nastu, saietu un aktivitāšu laukā tā

ir darbigākā latviešu organizāciju vidū šajā franču valodas dominētajā Kanadas provincē.

Pensionāru saimes gada svētki notiks svētdien, 18. aprīlī. □

Skrastiņu Indulis

KĀ CENTRS PULSĒ?

Centra valde savā pēdējā sēdē nolēma š. g. 15. maijā rīkot "garrage sale" (garažas tirgu). Valde lūdz tautiešus, kuŗiem mājās ir uzkrājušies priekšmeti, kas netiek lietoti, tos ziedot šai izpārdošanai, kas Centram dos papildus ieņēmumu. Vēlami priekšmeti ir: grāmatas angļu vai franču valodās, darba rīki, trauki un citi virtuves un galda piederumi, dekoratīvi un mākslas priekšmeti, skaņu plates un lentas, bērnu rotaļlietas u. t. t. Lūdzam nevest drēbes un latviešu grāmatas.

Ziedotos priekšmetus, saliktus kastēs vai maisos, ar atzīmi "garage sale" var atstāt Centrā, vai ārpusē pie galvenām durvīm, ja tās slēgtas, (Vai tas nevarētu radīt kārdinājumu kādam visu to pievākt? Vai tomēr nebūtu bijis labāk paredzēt kādu noteiktu datumu un laiku? -red.) līdz š. g. 10. maijam.

Valdes locekļi bija iepriecināti, ka sēdē pirmo reizi pēc vairākiem gadiem piedalījās kāds ārpus valdes biedrs. Vēreiz atgādinu, ka sēdes ir atklātas, un ceru, ka turpmāk vairāk biedru izrādīs interesi par Centra valdes darbību, nākdami uz tās sēdēm. Nākošā sēde notiks 14. aprīlī, plkst. 20:00, Latviešu centrā. □

Alberts Bērziņš

VISIEM SAIŅU SŪTĪTĀJIEM

21. aprīlī, plkst. 14:00-19:00, saiņu pieņemšana Centrā,
22. aprīlī, plkst. 12:00-17:00, saiņu pieņemšana Centrā.

Paziņojam visiem saiņu sūtītājiem, ka saiņu saņēmēja un izvadātāja firma Latvijā mums dara zināmu, ka sākot ar 1. aprīli maksa par katra saiņa piegādi adresātam pacelta no \$ 15.00 uz \$ 16.90. Tas esot nepieciešami, lai segtu noliktavas, apsardzes un transporta izdevumus. Tas arī mums, DV Montrealas nodaļai, liek paaugstināt maksu par katra saiņa piegādi uz \$ 17.00. Kubikpēdas maksa paliek līdzšinējā \$ 10.00.

Visiem saiņiem jābūt labi nosietiem ar rupjām auklām un ar maksimālo svaru 20 kg. stiprās kartona kastēs. Nedrīkst sūtīt medicīnu, skaistuma kopšanas piederumus un citus priekšmetus atkal pārdošanai, spekulēšanai. Var sūtīt drēbes, apavus, dažādus darba rīkus, saimniecības piederumus, iedzīves mantas, grāmatas, skolu piederumus. Ieteicams samazināt pārtikas preces. Visām drēbēm, apaviem jābūt dezinfekcētiem, tīriem, izmazgātiem un labā lietošanas kārtībā. Saiņi, kas nebūs kārtīgi nosieti, tiks centrā pārsieti, kā arī tie, kas nemaz nebūs nosieti, pret \$ 1.- samaksu mēs, saiņu saņēmēji, nosiesim. Arī šoreiz saiņi tiks nosūtīti ar to pašu firmu, kā pēdējo reizi pirms Ziemsvētkiem.

Paligus lūdzam pieteikties pie saiņu akcijas vadītāja Ojāra Rozentāla, tel. 514-488-3143. □

DV Montrealas nodaļas valde

10. un 11. aprīlī, Toronto latviešu centrā, notiks Latviešu Nacionālās Apvienības Kanadā (LNAK) 17. padomes 3. sesija. Sesijas laikā notiks mākslinieka Valža Didrichsona darbu skate, kā arī Latvian Relief Development Fund un Latvian Educational and Cultural Fund gada sapulces. No Montrealas sesijā piedalīsies R. Klaiše un M. Štauers (vēlētie), un A. Vitols (MLB deleģētais loceklis).

MONTREALAS LATVIEŠU SKOLAS

1998./9. mācības gada

NOSLĒGUMS

un

IZLAIDUMS

1999. gada 8. maijā, plkst. 10:00,
Montrealas latviešu sabiedriskā centrā,
3955 Provosta ielā, Lašīnā

Programmā:

* Noslēguma un izlaiduma akts

* Skolēnu priekšnesumi

* Lūdzam ņemt līdzi groziņus

Apmeklēt aicina

Montrealas latviešu skola

MONTREALAS LATVIEŠU PENSIONĀRU APVIENĪBAS

26 GADU PASTĀVĒŠANAS

ATCERES SVĒTKI

Svētdien, 18. aprīlī, plkst. 15:00,
Latviešu centrā, 3955 Provosta ielā, Lašīnā.

Programmā:

Svētbrīdis - māc. Rasma Caune,
Apvienības 26 darbības gadi - Voldemārs Paegle,
Lasījumi - Jūlijs Metums un Gunārs Vērenieks,
Montrealas latviešu jauktā koŗa "Atbalss" dziesmas -
diriģenti Andris Gūtmanis un Andrejs Vitols.

SILTAS PUSDIENAS

Piedalīšanās maksa: \$ 12.- no personas.

Visi laipni aicināti!

Rīkotāji

LATVIEŠU KREDITSABIEDRĪBA

LATVIEŠU KREDITSABIEDRĪBAS
PAKALPOJUMU LIKMES PAR TIEŠU NAUDAS
PĀRSŪTĪŠANU UZ UNIBANKU LATVIJĀ:

ASV/KANADAS

\$100 - 500

\$501 - 10,000

\$10,001+

ASV/KANADAS

\$8.00/ 10.00

\$16.00/ 20.00

\$40.00/ 50.00

Pārsūtījumā adresētā persona var naudu saņemt Unibankas filiālēs visos Latvijas rajonos. Sūtītājam pašam ir jāpaziņo saņēmējam par naudas izsūtīšanu.

Informācija - lūdzu zvaniem (416) 922-2551, jeb rakstiet
Latvian Credit Union, 491 College Street, Toronto, ON M6G 1A5
Kreditsabiedrības birojs slēgts pirmdienās

Laipni lūdzam paziņojumu iesniedzējus laicīgi
iesniegt savu foto gatavo materiālu, lai varam to pie-
nācīgi ievietot MLB Ziņotāja slejās.

Redakcija

MONTREALAS LATVIEŠU BIEDRĪBAS

G A D A S A P U L C E

notiks

ceturtdien, 1999. gada 13. maijā, plkst. 19:30,
Latviešu centrā, 3955 Provosta ielā, Lašīnā.

DARBA SEKA:

1. Sapulces amata personu vēlēšanas.
2. Darba sekas pieņemšana.
3. Iepriekšējās gada sapulces protokola nolasišana un pieņemšana.
4. Ziņojumi par 1998./9. darbības gadu:
  - a) priekšnieka,
  - b) Kasieres un MLB Ziņotāja administrātores
  - c) sarīkojumu daļas,
  - d) bibliotēkas,
  - e) revīzijas komisijas,
  - f) pārrunas un visu ziņojumu pieņemšana.
5. Priekšnieka, valdes un rev. komisijas vēlēšanas.
6. MLB turpmākā darbība: ierosinājumi, pārrunas
7. MLB 1999./2000. darb. gada maksājumi.
8. Budžets 1999./2000. darbības gadam.
9. Dažādi jautājumi.

Sapulcē balstiesības būs tiem MLB biedriem, kas līdz sapulces dienai būs nokārtojuši savas biedru maksas par 1998./9. darbības gadu. Visi MLB biedri, goda biedri, MLB darbinieki un MLB darba atbalstītāji un citi interesenti laipni lūgti sapulcē piedalīties.

Personas, kas vēlētos uzņemt kādu MLB pārvaldes amata posteni, lūgtas pieteikties pie MLB priekšnieka M. Štauvera, tel. 457-9832, un piedalīties sapulcē. Kandidātiem ir jābūt pilntiesīgiem MLB biedriem. Jauni darbinieki un biedri biedrībā arvien ļoti gaidīti. Tāpat arī ieteikumi MLB turpmākajam darbam un palīdzīgas rokas MLB pasākumu īstenošanā. Iespēju tiešām netrūkst.

MLB tagad sastāv un atbalsta Pasaules latviešu biedrību sadarbības komisiju pie Rīgas Latviešu biedrības. Arī šie Jūsu ieteikumi ļoti gaidīti.

Montrealas Latviešu biedrība savā darbā turpina latviešu biedrību tradīcijas. Ceram, ka Jūs nāksit mums līdz!

PĒC SAPULCES draudzīgas pārrunas PIE TASES TĒJAS vai KAFJAS, cepumiem un uzkodām.

Piezīme: Citi paziņojumi MLB biedriem netiks izsūtīti, jo MLB Ziņotājs ir oficiāls MLB izdevums. Darba sekas kopijas būs pieejamas sapulcē.

Uz redzēšanos šajā svarīgajā MLB darba saietā un pārrunu vakarā. Kuplā skaitā sapulci apmeklēt un tajā aktīvi piedalīties aicina

MLB valde

Aicinām MLB biedrus nokārtot savus 1998./9. darbības gada maksājumus: biedru maksas, LNAK dalības maksas (lai MLB būtu savs deleģētais padomes loceklis), MLB Ziņotāja abonementa maksu (lai varētu to saņemt par pazemināto maksu). Visiem maksājumiem izmantojiet 25. lpp. iespiesto formu. Paldies!

Dienvidos no **Liepājas**

300 m no jūras,

9 km no pilsētas centra,

100 m no Liepājas-Nīcas

autobusa pietātnes

piedāvājam istabas vai dzīvokli

jaunā mājā ar visām ērtībām.

Cena par diennakti

\$20 no personas, ieskaitot brokastis.

Zvaniet Reiņiem ASV 925/283-5596

Latvijā 371/34-60256, -34-60270

e-pasts: inarar19@idt.net

✉ ✉ ✉ **VĒSTULES** ✉ ✉ ✉

"AK LATVIJA, KUR TAVI DĒLI?"

Sveicu visus, visus nacionālos cīnītājus, kuņi 2. pasaules kara stājās pretim aziātu ordām!

Vairāk kā 50 gadu mūs šķīr no tām dienām, kad leģionāri ieročiem rokās stājās pretim iebrucējiem no austrumiem. Tūkstošiem vīru, tēvu, vectēvu, dēlu un brāļu ķērās pie ieročiem, lai aizstāvētu savu tautu un valsti no Padomju Savienības asiņainām ķētnām. Šai nežēlīgajai okupantu varai pretim stājās Latviešu leģiona vienības. Šie leģionāri - nacionālie cīnītāji līdz pēdējam elpas vilcienam turējās pretim Staļina imperijas spēkiem, kur katra zemes pēda tika slacīta ar okupantu un aizstāvju asinīm. Ikviens nacionāls latvietis, kā Latvijā, tā ārzemēs ir pateicīgs un lepns uz šiem tēvzemes mīlestības apģarotajiem cīnītājiem, kas upurēja sevi, lai glābtu citus. Šie vīri pildīja savu svētāko pienākumu, lielai daļai noliekot galvas uz tēvzemes altāra.

Šis varoņu gars dzīvos uz laiku laikiem no vecākiem uz bērnu bērniem, kamēr vien latvju tauta dzīvos. Šo vēstures faktu nevar un nedrīkst noklusēt, tas būtu noziegums mūsu tautas rītdienai! Šie nacionālie cīnītāji ir cienīgi savas tautas locekļi, kas pelnījuši, ka tiem ierāda goda vietas tēvzemē. Lai neviens un nekad neiedrošinās pārmest latvju tautai, ka tā ir cīnījies par savu brīvību, ziedojot savus labākos dēlus, lai to ievēro ikviens, kas atrodas uz Latvijas zemes!

Par spīti visām nebūšanām un nodevībām, mums ciņa jāturpina, līdz atgūsim nolaupīto latvisko Latviju, kuņi izcīnīja un nodibināja mūsu tēvi 1918. gada 18. novembrī.

Lai dižs latviskais gars valda mūsu vidū!

1999. g. 16. martā, Mežotnē, ASV.

Voldemārs Antipš

✉ ✉ ✉ ✉ ✉

Esiet sveicināti Montrealas Ziņotāja "veidotāji!"

Apsveicu Jūs šī izdevuma jubilejā! Apbrīnoju Jūsu izturību, uzņēmību, pulcējot ap sevi autorus un lasītājus. Sīrnīgi pateicos par regulārajiem mēnešraksta sūtījumiem. Ievērots tajos tiek viss. Izlasām no vāka līdz vākam. Skumstu līdz aizgājušo draugiem un piederīgiem, ar interesi lasu sabiedrisko pasākumu kalendāru.

Sen gatavojos Jums nosūtīt tieši šo stāstu. Npublicēts tas nogulējās 9 gadus. Rakstīts pašā Atmodas kulminācijā, illūziju laikā, tieši tāpēc ir tik interesanti pavērot un salīdzināt tur iezīmētās cerības ar šajā desmitgadē padarīto. Ir atkal marts, atkal tuvojas represiju diena, kuņi savā laikā apsēdināja mani pie rakstāmgalda uzrakstīt par Voldemāru Zadovski, par viņa divaino mūžu. Sēžam ar viņa dēlu pie tējas tases. Priecājos, ka stāstu uzrakstīju, kad vecais vīrs vēl bija dzīva. No dzīves aizgāja 3 mēnešus vēlāk.

"Kāpēc tu stāstā iedevi man vārdu Kārlis? Vai tu zināji, ka tā sauca manu audžu tēvu?" Andris skatās mani tikpat zilām acīm, kā tas stāstā aprakstīts. Nē, nezīnu, kāpēc tieši Kārlis. Tā ir mistiskā sakritība, jo patiesībā ar Andra audžutēvu man nekādas pazišanās nav bijis. "Vai tavas sievas un meitas vārdu labi izvēlējies?" - "Jā," viņš saka, "mūs visus tu esi nosaukusi piemērotos vārdos, un man patīk, ka tu neesi mainījusi manu vecāku vārdus, māju nosaukumus. Ari pili tu neesi ne paslēpusi, ne pārtaisījusi. Es lasīju reizes četras un brīnījos, kādas raksturīgas detaļas par manu tēvu esi minējusi. Taču, patiesību sakot, visvairāk es brīnījos par drosmīgajiem topošās Operas solistes saspīēm. Kad tu rakstīji, mācības Rīgā tikko bija sākušās. Tiesa, pasaule bija pavērusies, taču sapni par dziedāšanu Operā no katra konservatorijas kursa izdodas piepildīt nedaudziem. Tu viņas vārdā uzsapņoji Parīzi un Romu! Taisni jādama, ka mistiskas priekšnojautas tevi vadījušas... Un nu mēs abi ar Andri Zadovski runājam par viņu jauko, strādīgo, talantīgo, sīrnīgo un skaisto meitu, kuņi bijusi tā laime, veiksmē, uzņēmība un centība piepildīt savus sapņus. Kristīne Zadovska, viena no mūsu pašreiz tik skaistā un sieviešu balsīm bagātā Operas nama solistēm, kuņi vectēvs no dzīves aizgāja pārmaīpu skaistā uzbangojuma bridī, ticot, ka viss, pilnīgi viss atkal būs kā senāk. (..) Es domāju par mūsu bērniem, kam pasaule ir vaļā. (..) es domāju par sevi. Ja nebūtu nācis pārmaīpu laiks, nebūtu rakstījis par V. Zadovski, nebūtu varējusi ko publicēt Jūsu izdevumā. Gunta Micāne

0303007095

Biežāk lietoto telpu adreses: Sv. Jāņa igauņu baznīca, kur notiek dievkalpojumi, 4345 Marcil ielā.
Ev.-lut. Trīsvienības draudzes nams - 3438 Rosedale Avenue, tālrunis 489-3224
Montrealas latviešu sabiedriskais centrs - 3955 Provost ielā, Lašīnā, tālrunis 634-4082

- 7. aprīlī, plkst. 16:30, Latviešu centrā, A/S "Bebri" kārtējā sanāksme.
- 14. aprīlī, plkst. 20:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu sabiedriskā centra valdes sēde.
- 18. aprīlī, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas Jēzus Sv. Sirds kapličā, 426 Sulpice ielā, Montrealas latviešu katoļu draudzes kārtējais dievkalpojums.
- 18. aprīlī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudzes kārtējais dievkalpojums.
- 18. aprīlī, plkst. 15:00, Latviešu centrā, Montrealas latv. pens. apv. gada svētki. Skatiet paziņojumu 23. lpp.!
- 21. aprīlī, plkst. 14:00-19:00, Latviešu centrā, DV Montrealas nodaļas sūtījuma uz Latviju saīņu pieņemšana.
- 22. aprīlī, plkst. 12:00-17:00, Latviešu centrā, DV Montrealas nodaļas sūtījuma uz Latviju saīņu pieņemšana.
- 25. aprīlī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudzes kārtējais dievkalpojums.
- 25. aprīlī, plkst. 15:30, Latviešu centrā, Montrealas latviešu sabiedriskā centra biedru pilnsapulce.

- 4. maijā, plkst. 19:30, Latviešu centrā, Montrealas Latviešu Organizāciju padomes darba sēde.
- 5. maijā, plkst. 16:30, Latviešu centrā, A/S "Bebri" kārtējā sanāksme.
- 6. maijā, plkst. 11:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības video filmas izrāde.
- 6. maijā, plkst. 13:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības un DV Montrealas nodaļas kopīgi rīkotais sarīkojums, veltīts Mātes dienai un Kurzemes cietokšņa atcerei.
- 8. maijā, plkst. 10:00, Latviešu centrā, Montrealas Latviešu skolas 1998./9. mācības gada noslēgums un izlaidums. Skatiet paziņojumu 23. lpp.!
- 9. maijā, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas Jēzus Sv. Sirds kapličā, 426 Sulpice ielā, Montrealas latviešu katoļu draudzes kārtējais dievkalpojums.
- 9. maijā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudzes Ģimenes dienas dievkalpojums ar dievgaldu. Seko groziņu veidā kafijas stunda lejas telpās un nodarbības bērniem.
- 13. maijā, plkst. 19:30, Latviešu centrā, MLB gada sapulce. Skatiet paziņojumu 24. lpp.!
- 15. maijā, plkst. 10:00-19:00, Notre Dame Porte de l'Aurore Church Hall, 1465 De Seve ielā (Drake ielas krustojumā) Montrealas baltiešu pastmarku kluba gadskārtējā Balt-ex X pastmarku un naudas izstāde.
- 16. maijā, plkst. 09:00-18:00, Notre Dame Porte de l'Aurore Church Hall (lietuviešu katoļu baznīcā), 1465 De Seve ielā (Drake ielas krustojumā) Montrealas baltiešu pastmarku kluba gadskārtējā Balt-ex X pastmarku un naudas izstāde. Skatiet paziņojumus 21. un 24. lpp.!
- 16. maijā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. Trīsvienības dievkalpojums ar kristībām.
- 20. maijā, plkst. 11:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības video filmas izrāde.
- 20. maijā, plkst. 11:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības kārtējā sanāksme.
- 30. maijā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudzes Trīsvienības svētku dievkalpojums ar dievgaldu.

MLB Z 1999 IV 875 e

Vēršam Jūsu uzmanību uz faktu, ka nevaram garantēt absolūtu SABIEDRISKĀS DZĪVES LAIKRĀŽA pareizību. Neskaidrību gadījumos aicinām sazināties ar pasākumu organizētājiem. Pavaicājiet!

Šo MLB Ziņotāja numuru izdalām lasītājiem uz rokas 4. aprīlī, baznīcā. Pārējos eksemplārus nododam Kanadas pastā 6. aprīlī vai vēlāk. Red.

MLB ZIŅOTĀJA administrātores un MLB kasieres A. Porietei-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Que, Canada H9R 2X5, ☎514-697-6624

Ar šo nosūtu MLB Ziņotāja abonementa samaksu par _____ gadu/iem (\$ 35.00 vai \$ 30.00)	\$ _____
Gaisa pasta piemaksu (ASV \$ 6.-, citos kontinentos \$ 20.-).....	\$ _____
Ziedoju tehnisko izdevumu segšanai	\$ _____
Ziedoju spiestuves uzlabošanai, mašīnu remontiem.....	\$ _____
Dāvinu MLB Ziņotāju.....	\$ _____
LNAK dalības maksu (maksājot caur MLB \$ 10.-; pensionāriem \$ 5.00).....	\$ _____
MLB biedru maksu par 1998./9. darbības gadu (\$ 15.-)	\$ _____
Ziedojumu Montrealas latviešu biedrībai	\$ _____
Ziedojums Kopējam svētku sveicienam	\$ _____
Čeki rakstāmi uz Montreal Latvian Society vārda	Kopā \$ _____

(Maksātāja vārds, uzvārds, adrese, pasta koda, tālruņa numurs) (paraksts)

**Goliger's
Travel**
SINCE 1955

Kravis Travel Services Ltd.

- Ceļojumi uz Latviju
vīzas, lidojumi,
auto īre un viesnīcas
- Jūsu cieņiem no Latvijas
kārtotam lidojumus
- Ekskursijas pa Latviju
sadarbībā ar Latvia Tours

Jūsu pārstāvis Jānis Kravis
(416) 924-6328

Cumberland Court,
99 Yorkville Ave.
Toronto, Ont. M5R 3K5
Fax (416) 924-5954

 LATVIA TOURS
Kanādas un Amērikas pārstāvji

1-800-268-7442

COLLINS CLARKE
MACGILLIVRAY
WHITE

Funeral Directors

- 5610 Sherbrooke St. W.,
Montreal — Business Office
514 - 483-1870

FLOWERS
by
Paryanna

Tagad Rīgā!

**Hotel
MĀRA**

Kalnciema ielā 186, Rīga, Latvija LV-1046

Telefons: 011 371 7901316

Fakss: 011 371 7901315

- * 24 modernas istabas
- * Restorāns un bārs
- * Konferenču telpas
- * Lidostas busiņš

Rezervācijas Kanādā:

613/521-7100 (telefons, vai fakss)

epasts: mara@mailbox.riga.lv

tīmekli:

www.bestwestern.com/thisco/bw/91301/91301_b.html

Laipni lūdzam visus sarīkojumu rīkotājus - draudzes un organizācijas iesniegt ziņas Sabiedriskās dzīves LAIKRĀDIM rakstiski. Tāpat arī visus paziņojumu un pateicību tekstus. Lūdzam rakstīt uz pilnas loksnes. Ja Jums ir iespējams paziņojumu tekstu sagatavot iespiešanas kārtībā, būsim par to pateicīgi. Lūdzam šādus tekstus nesalocīt, jo locījums varētu tos sabojāt. Rakstos lūdzam ievērot dubultrindu atstarpī.

MLB ZIŅOTĀJS / ISSN 0227-2433

FAKSA NUMURS 514-457-3496

IZDEVĒJA: Montrealas Latviešu Biedrība, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfe, Quebec, Canada H9X 2R2, ☎ 514-457-9832

REDAKTORS: Mārtiņš Štaubers, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfe, Quebec, Canada H9X 2R2, ☎ 514-457-9832

ADMINISTRĀTORE: Anita Poriete-Bedard, 113 Highgate Avenue, Pointe Claire, Quebec, Canada H9R 2X5

EKSPEDĪCIJA: Velta Ozols. DARBINIEKI: Elmārs Bārdiņš, Jānis Birze, Konstantīns Čaks, Imants Freibergs, Valdis Ozols, Aina Paegle, Voldemārs Paegle, Nora Saletes, Kārlis Timermanis, Vilma Ulmane un daudzi citi.

MLB ZIŅOTĀJA ABONEMENTA MAKSA: \$ 35.00 gadā, MLB biedriem, pensionāriem un kaŗa invalīdiem - \$ 30.00 gadā, gaisa pasta piemaksa uz ASV - \$ 6.00, uz citiem kontinentiem \$ 20.00 gadā; atsevišķas burtnīcas maksa - pret \$ 3.00 ziedojumu. PAZIŅOJUMU LAPPUŠU SLEJU MAKSAS: mazākais paziņojums \$ 20.00, 1/4 lpp. - \$ 30.00, 1/3 lpp. - \$ 35.00, 1/2 lpp. - \$ 40.00 pilna lpp. - \$ 65.00; paziņojumu sagatavošanas izdevumi - \$ 20.00; Čeki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda.

MLB ZIŅOTĀJS iznāk ik mēneša sākumā. Vasaras mēnešos vai neparedzētos gadījumos iespējams dubultnumurs. Materiāli tekošajam numuram iesūtāmi vai nododāmi redakcijā līdz ik mēneša 15. datumam. Par izdevumā publicēto rakstu saturu atbild to autori. Redakcija var rakstus isināt. Raksti un vispārējas ziņas nepauz ne MLB valdes, nedz redakcijas, nedz tās darbinieku ieskatu iztirzātos jautājumos. Rakstu autoriem jāuzdod vārds un uzvārds, pilna adrese, telefona numurs un jāparakstās. Redakcija iesūtītos materiālus neuzglabā un nesūta atpakaļ. Anonīmus rakstus neievēro.

MONTREAL LATVIAN SOCIETY
ASSOCIATION LETTONE DE MONTREAL

APRIL 1999 AVRIL

MONTHLY BULLETIN MLB ZIŅOTĀJS
BULLETIN MENSUEL MLB ZIŅOTĀJS

Envoyé par la Association Lettone de Montréal; Sent by Montreal Latvian Society, 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfe, Qué., Canada H9X 2R2, ☎514-457-9832